

bokselskap.no, 2015:

Poetiske Samlinger

Teksten i bokselskap.no følger 1. udgave, 1775 (København, A. H. Godiches Efterleverske). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-243-8 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-244-5 (epub), 978-82-8319-245-2 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

POETISKE SAMLINGER

UDGIVNE AF ET SELSKAB

Første Stykke

bokselskap.no

Oslo 2015

[\[Om Poetiske Samlinger\]](#)

[Axel Tordsen og skøn Valborg](#)

[Den ringe Stands Fordele](#)

[Ode til Sønnen](#)

[Tanker ved en Flod](#)

[Foraaret](#)

[Sønnen](#)

[Brev fra Waldborg Immers Datter til hendes Veninde](#)

[Nøysomhed](#)

[\[Om Poetiske Samlinger\]](#)

Et Selskab, som har faaet Navn af det Norske, fordi det bestod fornemmelig i Begyndelsen af Normænd, blev eenigt om at udsette smaa Præmier for dem af

dets Medlemmer, som gjorde de bedste Vers. Af de indkomne Stykker har Selskabet troet, at nogle fortiente at trykkes, og af disse bestaaer følgende Samling.

Axel Tordsen og skøn Valborg

af P. H. Fr.^{k1}

^[5]I Tvilling-Træer, som *Valborgs* Støv
Og *Axels* Grav i Norges Egn beskygge,
Som Elskov bød med hvælvet Green og Løv
At grønnes over dem, og evig at betrygge;
Med Fuglens Sang paa eders hvalte Greene,
For *Axel* og hans Brud min Klage sig foreene!

Og du, hvis Bryst er viet ind
Af elsket Haand til Elskovs Sorg at giemme,
Som giemmes ey, men flyder paa din Kind,
Med dine Taarer best mit Sørge-Qvad skal stemme!
Best følerⁿ¹ den, som kiender Elskovs Lænker,
Hvor tungt de bæres maae belagt' med Tvang og Rænker.

^[6]Af Norges Kongers høye Blod
Var *Axel* fød (af Gillske Konge-Stamme)
Byrd i hans Skiold, Byrd i hans Aasyn stoed,
Og roelig skued' han det blanke Staal at flamme;
Held foran gik den seyerrige Fane
Med Æren Haand i Haand for *Axel* Vey at bane.

Nu hviled *Axels* Sverd og Piil,
Og fredelig hang Buen ved hans Skiolde;
Men væbnet da kom Elskov med en Smiil,
Ham meere varigt Saar end hvæset Staal at volde;
Han *Valborg* seer, hans Siel strax fyrig hylder
Den søde Pligt hver Siel, sig selv til Ære skylder.

Dog endnu i sin spæde Vaar
Skøn *Valborg* var, og i sin Morgenrøde,
Liig Østens Soel, som i sit Purpur staaer,
Men snart fremtræde vil i gylden Glands at gløde;
For ung hun er til *Axels* Brud at blive,
Dog føler Hiertet nok til *Axels* sig at give.

^[7] Tag denne Ring min unge Brud,
(Var *Axels* Ord) og tag med den mit Hierte!
Jeg sværger dig min Troe ved *Olufs* Gud,
Og naar jeg bryder den, min Elskov blive Smerte!
Vox blomstrende og blomstre mig til Glæde,
En gylden Sommer mig din skønne May berede!

Da slog den unge *Valborgs* Bryst
Ey meer, som før ved Selskab–Søstres Leege;
Det hævedes af Elskov–blandet Lyst,
Og Leege-Tanker nu for Elskovs–Tanker veege;
Sin spæde Haand hun ud til *Axel* rakte,
Mens Rødhed ubevidst sig over Kinden strakte.

Eet Blod i begges Aarer randt,
Og Sødskende i Daaben begge vare;
Usaligt Baand, som dette Frændskab bandt,
Misbrugt af Avinds Haand til deres Elskovs Snare!
Usalig Lov, som Hiertet vilde byde
Naturens høye Bud for Blod og Daab at bryde!

^[8] Men *Axel* kaldte Venskabs Bud
Til Herrefærd blandt de Teutonske Helte;
At hævne Vold; – Og nu hans unge Brud
Ham Skiold i Hænde gav og hvæset Sverd ved Bælte;
Den spæde Møe toeg Vaabnene med Møye,
Og rædsom saae dem an den bange *Valborgs* Øye.

Sin unge Brud bad han Farvel,
Han hende bad sit Løfte ey at glemme;
Den unge Brud bad *Axel* da Farvel,
Og loved ham sin Troe med bange Jomfrue–Stemme,
Bort *Axel* droeg – og *Valborgs* Øye fulgte
Sin Elsker langt paa Vey, indtil ham Skoven dulgte.

Glad flydde *Valborgs* Ungdom bort,
(Man uden Sorg paa Roser let kan træde)
Hver Time var den glade Siel for kort,
Hvert Skridt var idel Dands, hver Dag var idel Glæde,
En kierlig Sorg blot *Valborgs* Hierte rørte
Naar Længsel hendes Siel til *Axels* Minde førte.

^[9] Saa staaer i rolig Sommer-Dag
Den gyldne Frugt paa Træets unge Qviste,
Tit Qvisten er mod Stormens Magt for svag,
Og tit, af Uvens Haand nedbøyet, maae den briste;
Den faldne Frugt en ureen Muld vanærer,
Og Æblet, plukt med Vold, en graadig Mund fortærer.

Som Dalens Lilje *Valborg* stoed,
Vidt glimrende iblandt udkaarne Piger,
Hver Jarle-Søns, hver ædel Ynglings Blod
I hans forelskte Bryst for *Valborg* eene stiger;
Selv Kongens Søn, Prinds *Hagen*, hende byder
Sin Haand. – Men Elskov ey i *Valborgs* Bryst adlyder.

Mit Hierte, *Hagen*, ærer dig,
Men (svared' hun) din Elskov er dets Smerte;
Da jeg var ung, har *Axel* elsket mig;
Da jeg var endnu spæd bad han mig om mit Hierte;
Jeg gav ham det – Før Døden det fortære,
Før *Immers* Datter skal sin *Axel* troeløs være!

[10] Men *Hagen Axels* Eyendom

Trods Hiertets Røst ved Guld og Gunst vil have.
Og snart en Flok af stolte Frænder kom,
Som hendes Haand bortgav for Prindsens Morgengave.
Hvor nødig kan tit Hiertet Frænder lyde!
O Frænder elsker først og lader af at byde!

Da græder *Axels* skønne Brud,
Og Elskov brat opvaagner af sin Dvale,
Hun sine Suk til *Axel* sender ud:
Naar venneløse Raad til hendes Hierte tale;
Forvandtes Raab det ømme Hierte plager,
Og for den elskte Ven fordobler hendes Klager.

O kom, saa sukked' hun, igien,
Du, som min Haand jeg gav i Barndoms Dage!
Med Elskovs Iil vend om, udkaarne Ven,
Hid til mit Bryst, til min udstrakte Arm tilbage!
Ah du er min! din Elskov skal forsone
Forvandtes grumme Raab og Tab af Norges Krone!

[11] Omsonst jeg fordrer *Jullis* Trøst

(Min Moders Trøst, hvis Støv i Graven hviler;)
Hun hører ey en sorgfuld Datters Røst,
Det stumme Marmor *kun* til mine Taarer smiler!
O maler mig for *Axels* Siel J Drømme!
De Taarer viser ham, som paa min Kind nedstrømme!

Saa klager *Valborg* grædende,
Og Elskov nu bønørte hendes Klage;
I Nattens Roe blev *Axels* Elskede
Med mørke Farver ført udi hans Siel tilbage;
Den stille Søvn sank paa hans Øyne-Laage,
Og sine Drømme bød trindt om hans Siel at vaage.

Som *Hagens* Brud han *Valborg* seer

Af Frænder fulgt til Alteret at træde; –
Snart skuer han den skønne Brud ey meer,
Men kun det kolde Liig, som Venners Taarer væde;
Den bittre Graad af Sønnen ham opvekker
Og til sit Natte–Syn, sin Arm omsonst han strekker.

[12] Siig Elskende, som qvæles saa,
Hvad *Axel* leed, hvad Orm hans Hierte tærte;
Steen Leyet var, Ild hvad han vandred paa,
Hans Glæde Taarer var og andres Fryd hans Smerte;
Den fæle Drøm sig i hans Tanker hæfter,
Og med fordoblet Frygt hans Elskov den bekræfter.

Ey Lærkens Sang om Morgenstund
Ey gylden Eng hans Hierte kunde glæde;
Til Fængseler forvandlede hver Lund,
Med Torne var bestrøed hvad Vey han vilde træde;
Hvor let blir ey selv Parader øde,
Og Rosen Torne liig, naar Taarer smage søde;

En Pillegrim af Norges Land
Andægtighed ham da i Møde sendte;
Han signede den gudelige Mand,
Mens mørke Varseler og Frygt hans Siel omspendte;
Han om sin Brud et Svar af Mandens Læber
Adlyder, liig den Dom der frelser eller dræber.

[13] Den skønne mig ey fremmed er,
(Var Mandens Svar) Hun er i alles Munde
Og Hierter kiendt, men Kongens Søn i sær
Berøve vilde dig din *Valborg* om han kunde.
Iil *Axel* da, hvis du din Brud vil eye,
Iil du til hende hiem! – Jeg vandrer mine Veye.

Meer iilende fløy Piilen ey
I Luften hen fra Buens stramme Seene,
End *Axel* paa sin Længselsfulde Vey
Flyer hastende forbi dens ønskte Mile–Steene.
Sin raske Fod den stolte Ganger hæver,
Den grønne Hede flyer og ved hans Fodslag bæver.

Han kom, men sørgende han fandt
Sin skønne Brud, skøn giennem hendes Taarer,
Som ved hans Bryst dog mindre bittre randt;
(Udi den Elsktes Barm os Modgang løst kun saarer!)
Opklarte blev de taaredugte Kinder,
Som skønne Rosers Dug for Morgen–Solen svinder.

[14] Den Kummer, som Fraværelsen

Forvoldede, blev snart i begges Arme
Af begge glemmt; saa glemmer Moderen
Sin Smerte, naar hun kan sit spæde Barn omarme;
Med Bryst til Bryst i Elskov svangre Sukke
Fornye de sin Fryd og al sin Kummer slukke.

Men *Hagen*, som fra *Valborg* gik
Fortørnet bort, udklekked' frekke Tanker
Mod *Valborgs* Ven, og for det Ney han fik,
Snart i sin Moders Skiød, snart Raad blant Klerker sanker;
Dog hende bort fra *Axels* Bryst at rive
Den sorte Broder *Knud* ham eene Raad kan give.

Snart Munkene tienstagtig kom
Bevæbnede med *Valborgs* Stamme-Tavle,
Hvori de fandt den himmelskrevne Dom,
Som deres Orden dog har eene kundet avle;
"I Blod og Daab forvandte begge ere,
"De maae (saa dømme de) tilsammen ikke være.

[15] Rind fromme Taare paa hvert Kind,
Hvor Medynks Graad for Dydens Kummer flyder! –
Den sorte Præst af Gunst og Avind blind
Med Smil i Elskovs Kalk sin bittre Drik indgyder;
Bland Gift deri! – Forræder, lad dem bløde
Før ved din Dolk, end de saa qvæles skal til Døde!

Men følesløs treen Munken frem
For Offerne, der ved hinandens Side
Den Vellyst nød, som Elskov skienkte dem,
Som Elskovs yndte Slægt kan eene følsom vide;
Han Dommen dem kundgjør, og Svaret finder,
Unævnelig i Ord, paa begges blege Kinder.

De maae (saa stærk er Troens Magt!)
Til Templet sig i Klerkers Kreds begive;
Paa Alteret ved Messe-Bog var lagt
En skrækfuld Skilsmis-Dug, der, splittet ad, skal rive
De Hierter løs, som Elskov sammenbinder,
Det stærke Baand i tu, som strammes kun ved Hinder!

[16] Da blev i begges højre Haand
Med Munke-Skik og Ord Liinklædet givet;
Hvo styrkede, o *Valborg*, da din Aand,
Da de det overskar? – Hvo gav dig atter Livet,
Da bleeg og kold du segnede til Jorden,
Og Blodet iisnede ved Skilsmis-Dommens Torden?

For første Gang er *Axels* Arm
Til *Valborgs* Hielp for svag, (for svag af Smerte)

Han vædede med Graad den Skiønnes Barm,
Sin tabte *Valborgs* Barm og nu halvdøde Hierte.
Nedtrykt af Sorg laae han ved hendes Side,
Og Munken rev ham bort — bort fra hans *Valborgs* Side!

Ey Venners Hielp, men Elskovs Aand
Blot *Axels* Brud igien af Døden vakte;
Den grumme Prinds greb hendes matte Haand,
Som hendes Hierte kun imod sin *Axel* rakte;
Strax dømmes hun til *Hagens* Brud at være,
Dens Brud, som Elskov kan med Tvang og List vanære!

[17] Adskilt er *Valborg* fra sin Ven,
Kun *Axels* Navn og taarefulde Kinder
Og Hiertets Qval har hun til Deel igien;
I Graad den Skiønnes Glands og Ungdoms Blomster svinder,
Den Rose liig, hvor Ormene dens Blade
Og blomsterfulde Liv med giftig Braad beskade.

Og nu den mørke Dag frembrød;
Den sidste Dag, da *Valborg* skulde skue
Sin Elskede — Forhædede, som bød
I helligt Raserie at slukke begges Lue!
Hvi var du ey ved begges Graad tilstede,
At smelte ved den Strøm, du voldte dem at græde?

Skal evig da mit Øye dig
(Var *Valborgs* Ord) udkaarne Brudgom savne,
Da gak i Fryd! lev mere lykkelig,
End en usalig Brud, som Graven best kan gavne!
Dit ædle Bryst en anden *Valborg* glæde!
Jeg kan ey glemme dig, jeg elske maae — og græde

[18] Dog snart min Graad skal tørres af.
Mit Øye har ey Taarer meer tilbage.
De flød for dig! — og Hiertet, som dem gav,
Snart bristefærdigt er, snart haster det at drage
For dig, min Ven, de sidste haarde Sukke.
Dit elskte Haand tilsidst mit brystne Øye lukke!

Hvo kan til *Valborg* give Svar?
Hvad Tunge kan fortolke Mandens Smerte,
Hvis Sprog var Graad, hvis Tale stedse var
I Strid med dybe Suk fra det beklemte Hierte?
Hvo trøster os og hvo kan Raad os give,
Naar fra det elskte Bryst Tyranner os bortrive?

Men *Valborgs* Kummer kræver Blod,
Og *Hagen* snart skal Hevnens Offer være,
En findtlig Hær Blodfanen svæve lod,

Mod Hæren *Axel* skal sit Seyers Banner bære;
Ved *Axels* Arm kan *Hagen* eene vinde,
Fra *Valborg* skilt vil hiin sin Død i Striden finde.

[19] Fra begges Hær fløy Døden ud
I krydsviis Flugt paa tusend hvasse Pile;
Med Nederlag og Hevn et Pile–Skud
Fløy ud, o Konge–Søn, sig i dit Bryst at hvile! –
Han blegnende i Døden *Axel* levner
En blodig Seyers Roes og Navn af Folkets Hevner.

Den ædle sin Medbeylers Død
Med Seyers Sverd i mangt et Bryst giengielder,
Men Sverdet sprang, og Blod, som stridig flød
Af atten Bane–Saar, omsider *Axel* fælder;
Fred Folket fik, men *Valborgs* Haab udslukkes,
Og evig hendes Fryd med *Axels* Øyne lukkes.

Klag, *Malfred!* for din slagne Søn.
Skjøn Valborg klag! fortabt er al din Glæde.
Død, *Malfred!* er din Kongelige Søn.
I Kampen, *Valborg!* faldt din *Axel* og din Glæde.
I Mødre nu for *Malfred* Kinder væder!
I fromme Døttre nu for *Immers* Datter græder!

[20] Omsonst gienkalder *Valborgs* Røst
Til Liv sin Ven; – Den Dødes Smil bedrager
Skjøn Valborgs Haab! koldt er det elskte Bryst.
Hans Hierte slaaer ey meer, ey meer han Aande drager.
Hun flyer, hun staaer; snart sig tvivlraadig vender,
Til Liget snart et Blik, og snart til Himlen sender.

Den Himmel, som hun seer imod,
Nu hendes Siel beslutter troe at tiene;
For *Axels* Tab og sig til Siele–Bod
Hun med betrængte sig i Orden vil foreene.
Hun Verden flyer, men kan ey flye sin Smerte,
Og nærer kun den Orm, der nager hendes Hierte.

Hun skiftede med Frænder Guld;
Hun usle gav sin fordums Lykkes Gaver;
Selv vies hun af Klerken ind med Muld,
Og Norges Pigers Roes i Klosteret begraver.
Sin Venne-Kreds forlader hun med Taarer,
Og dem til Mættelse for evig sig udkaarer.

Den ringe Stands Fordele

af Ove Gierlov Meyer.

[23] Nec levis ambitio, perfusaqve gloria fuco,
Magnarumve fames sollicitavit opum.
Ovid.

*

Stiig Høyheds Slave kun! bliv stor! tving Modgangs Bølger!
Jeg hos et nøysomt Folk, i roelig Friheds Egn,
Et Liv ukiendt med Pragt, men uden Sorger, dølger;
Hvor glemte Ringhed blev mod voldsom Frygt et Hegn.

Her Venskab smilende, mig hellig Fristad byder
For sorte Sorgers Hær, som raser i dit Bryst,
Naar, i din Pragt indsvøbt, du Stoltheds Ønsker nyder,
Og køber gyldne Baand, trods medfødt Friheds Lyst.

[24] Her ofrede jeg dig, mit Forsyns milde Styrer!
Den første skønsom Tak, som Mistvivil kvælte før,
Naar fra beklemte Bryst Bekymringers Uhyrer
Bortrante selv det Haab, som Livets Vel udgiør.

Her klarnedes mit Syn, jeg saae selvgiorte Plager
Berøve Hiertet først medskabte Nøysomhed,
Og at det dybe Suk, den dødelige drager,
Ey altid vidner Nød, men blot Begierlighed.

Jeg saae en stræbsom Slægt med Ringheds Kaar fornøyet,
Som ærer Høyheds Navn, ublandet ved dens Pragt;
Som under gavnrigt Aag har villig Skuldre bøyet,
Men, for at blive stor, ey blev i Lænker lagt.

Af Glæde rørt min Geist Naturens Lov istemmer,
Som til uskyldigt Rov for medfødt Plagers Hær
Sin Yndling Mennesket tyrannisk ey forglemmer,
Men, Aarsag til dets Nød, dets første Redning er.

[25] Men hvilket gruesomt Skrig min glade Roe forjager!
"Kom Død! Min Skygge svæv i grumme Skikkelser!
"Vær Vidne om en Siel, som er fordømt til Plager;
"Kun Frygt og Skræk indjag forhadte Mennesker!
"Og tør en lykkelig hid til din Boelig træde,
"Han døe da ved dit Syn, og qvalt af Angester,
"Mig i Fordømtes Land med dette Budskab glæde:
"Foragtet Levende, jeg død dog frygtet er!"

Forbauset, tankeløs, jeg hen til Redning iiler

Den Ulyksalige. – Hvad? *Phedon!* Ak min Ven
Forbander Liv og Sig og Verden, og fortviler,
Og med en borget Roe tør trodse Himmelen.

[26] Skræk qvælte Mælet her, jeg om hans Knæe mig slynger,
Ham river fra den Pynt, som truer kun med Død.
Siig *Phedon!* Hvad Uheld din Siel saa dybt nedtynger;
Vort Venskab helligt var, dets Ret din Taushed brød.

"Kiædsommelige Ven! som grumme Skiæbne sendte
"Til dobbelt Qval, Velan! saa lær at kiende mig.
"Forgiæves Ærelyst i kiekke Hierte brændte,
"Jeg vilde blive stor, og blev ulykkelig."

Ulykkelig? Ney flye med roelig Siel den Lykke,
Hvis Tab din Lykke gjør, hvis Slot er Plagers Boe;
Hvor gyldne Sorger kun dens solgte Slaver trykke,
Forøge Lasters Tal og røve Sindes Roe.

Flye dette Dødens Svælg, følg mig til hine Hytter;
Kiend et lykosaligt Folk, som du miskiendte før,
Hvis Ringhed, Fortrin ey med prægtig Høyhed bytter,
Som uden fremmed Glands sin egen Lykke gjør.

[27] Døm ey om Ringheds Stand af den fortrykte Slave,
Som Træl og plaget er til Skam for Mennesket;
Men af det Folk, som glad ved Frihed, Himlens Gave,
Selv føler eget Værd, og hævder egen Ret.

En Glædes Fest i Dag løvprydet Gaard bebuder,
Ey den, som Smigreren med gyldne Siffer skrev,
Da Templer reystes først hans Lykkes nye Guder,
Og første Virak dem af Daaren ofret blev.

Ey den, som Yppighed, for kostbar Tid at myrde,
Sig helliger hver Dag til prægtig Ekkelhed;
Hvis vante Glæde kun fordobler Siælens Byrde,
Hvor Høyhed pyntet gaaer og aander Kiædsomhed.

Men den, Naturen selv indvier elskte Pligter,
Naar første kiekke Søn, ved Elskov lykkelig,
Sin Faders Borgen blev: Om end hans Minde svigter,
Hans Stamme vare skal paa kiekke Sønner riig.

[28] Fornyet Afkoms Haab i muntert Øye smiler,
Og gyder Glædens Strøm i varme Faders Bryst;
Han tillidsfuld sin Arm paa Sønne-Skuldre hviler;
Hans Ungdoms første Frugt er ventet Alders Trøst.

Naturen nyder han, ukiendt med deres Plager,
Hvis Ungdom bange fløy af Sorger jaget hen;

Hvis Manddom grumme Tegn af qualte Længsler drager,
Og synker traurig ned til Ringheds Stand igien.

Imedens møysomt Haab hvert Trin til Lykken regner,
Forloren Ungdoms Nag, og Døden i hvert Lem,
En tidlig Alderdom i gustne Kinder tegner;
Knap en udtæret Rest til Lykken slæbes frem.

Som Skovens skønne Træe, hvis Krone Dalen pryder,
Ved Kunstens grumme Haand omsat i fremmed Lund,
Forbrændt af fremmed Soel, kun traurigt Syn frembyder,
Og visner snart, og dør i den uvante Bund.

[29] Saa saae jeg tit en Stor, fra Ringheds Stand ophøyet,
Imedens Lykkens Soel en Lod-ret Straale skiød
Paa glimrend' Isse ned, af Høyheds Byrder bøyet,
Fortæres af sin Pragt og døde en fremmet Død.

See her den heldige, hvis Ønsker Dagen fylder,
Han glemmer Verdener henrykt ved elsket Favn;
Ey Lykken blev hans Gud, men glad han *Hymen* hylder;
Han elskes snart som Mand med Ret til Faders Navn.

Stolt seer hans Elskov ned til disse Lykkens Trælle,
Som grum Nødvendighed og Modens Lov forbød,
En tidlig Afkoms Slægt i moedne Aar at tælle,
Hvis Tvang blev Slægters Tab, og ofte Dydens Død.

Her unge Fader selv forønskte Fakkeltænder,
Indvier unge Brud til *Hymens* Helligdom:
"Tag Elskte! Tag den Mand, hvis Hierte for dig brænder;
"Arbeyde blev hans Arv, og Flid hans Eyendom."

[30] Hvor lykkelig mod hiin, hvis smaae Forgrædte knæle
For raadvild *Æsculap* med Bøn om Faders Liv.

Han silde Fader blev, ham moedne Sorger qvæle
Han dør ved deres Raab: Ak Fader hos os bliv!

Vantreven Glæden sig i Høyheds Templer slæber;
Forlystelserne døde ved Stoltheds Tyrannie;
Feyg Uroe, lænket Tvang, i Fødselen dem dræber,
Og Ulyst hyppig groer i tomme Pralerie.

Da Tvang og Overmod først skrev Uligheds Love,
Og giftig Herskelyst, for Rang og Navn af Stor,
Den første Nidding bød sit usle Liv at vove;
Fra den Tid Glæden kun i lave Hytter boer.

I buntefarvet Pragt, som Egnens Ungdom pryder,
Som vidner virksom Flid, og trodser Modens Smag,
Hver Ven i Hiertets Sprog sin Ven sin Hilsen byder,

Med trofast Haand i Haand og ærligt Favnetag.

[31] Her glade Flokke sig til muntre Leege samle,
Hvor Lysten Valget gjør, ulydig mod den Dom,
Som Skiønnes Læber bød med tvungent Ney at samle,
Naar Hiertet siger ja, og raaber: Hyrde kom!

Her Venner Ligemænd i Kredsen glade møde,
Og under moersomt Spøg belee den Overmand,
Som gjør en Smiil til Synd, og Latter til en Brøde,
Som Offer eller Bøn igien ey sone kan.

Tungt stønner Overdaad for Giften at fordøye,
Som sød ved kostbar Kunst i piinte Kroppe gleeed;
Men næste Morgens Soel for disse bringer Møye,
Og Sundhed blev til Deel aarvaagne Flittighed.

Misund dem deres Kaar, naar gavnrig Sved nedflyder
Langs Seenestærke Krop, frembragt ved virksom Arm,
End da sig munter Siel i stærke Boelig fryder,
Friskt løber Blodet om i Stræbsomhedens Barm.

[32] Naar dorsk Ufølsomhed paa Blødheds Leye glemmer
Sin Pligt, sin Gud, og Sig, knap føler den er til;
Tit under Byrden selv en Træl sin Sang istemmer,
Og Hiertet blusser høyt af søde Pligters Ild.

Stiig ned Forvovne Du! som Kundskab gav din Styrke,
Som bygger Overmod paa Gisninger og Ord,
Stiig hid til Hytten ned, og lær din Gud at dyrke,
Ukunstlet Lydighed han evig Pagt tilsoer.

Forviist er her den Tvivl, som hastig Vantroer skaber,
Hvis sidste Glimt af Haab forsvandt ved rædsom Grav,
I hvis forvovne Klygt Fornuftens Magt sig taber,
Og dømmer sandsesløs det Raad, som Godhed gav.

Mon Viisdom læres der, hvor Modens Videnskaber?
Hvor for et uvist Haab opofres Ungdoms Værd,
Hvor andres Lærdom gjør os blot til andres Aber,
Hvor Stolthed leer saa tryg bag Minen af en Lærd;

[33] Hæld ham! som i sin Vraae, hvor Møye Fliid ernærer,
Før tidligt Graanende frembringer Dagens Bud,
Ved natlig Lampes Skin sin Søn og Yndling lærer,
At hædre Fødeland, sit Haandværk, og sin Gud.

Ham Nøysomhed gjør riig, og døver alle Plager,
Mod andre, som mod sig, han Himlen billig troer;
Langt fra hans stille Roe forjages vilde Klager,
Fordi den større Magt uddeelte til en Stor.

Tryg seer vor lille Jord de større Verdnens Kroppe,
At tumles over den i stadig Orden om,
Den Almagts vise Lov, som satte dem deroppe,
Afvender deres Stød, afsirkler deres Rum.

Tryg og den ringe seer i Høyheds Hvirvler jages
Med stærk men farlig Fart Jordklodens Vældige,
Naar ved en stridig Magt til fælles Fald de drages,
Han Faldet roelig kan, som Stjerneskuddet, see.

[34] Bag Lovens hellig Skiærm, som ham og Hytten dækker,
Som Borger, Undersaat, sit Land, sin Konge kiær,
Ham ey statistisk Vid ved andres Vælde skrækker,
Hans Lov hans Kobbermuur, hans Krog hans Fristad er.

Men tør sig Stolthed frek af tryglet Fortrin bryste,
Og paa det plagte Folk grunt hugge Saar i Saar
Om Folket rører sig, da maae dets Bødler ryste,
Naar Tronen klippefast paa Folkets Godhed staaer.

Gid mægtig Sandhed maae min *Phedons* Uroe stille;
Hin troefast Vidne bær, Han, om hvis Tindinger
End Ungdoms Leeg og Lyst i sølvgraae Lokker spille,
Og smile til den Skaal, hans Haand til Munden bær'.

Ja tal ærværdige! Du gamle som udtømmer
Saa glad en Hæders Skaal paa Sønesønners Vel,
Siig, hvad Erfarenhed om Livets Forskiel dømmer,
Om Fød til ringe Stand du savner Livets Held?

[35] "Taknemligt sidste Suk den Faders Navn skal ære,
"Som selv med egen Haand sit Haandverk lærte mig;
"Lær, sagde han, min Søn! thi dette skal dig nære,
"Hvo blev for Mangler frie, blev nesten lykkelig.

"Alt tidlig hørte jeg Naturens milde Stemme:
"Elsk Søn og Fader bliv, jeg skal forsørge dig.
"Ugudeligt det er Naturens Bud at glemme,
"Jeg elskte, stræbsom var, og jeg blev lykkelig.

"Nu Livet er forbi, jeg mig ved Maalet fryder,
"En hædret Alderdom mig til en Fyrste gjør,
"I talrig Afkoms Slægt jeg som en Konge byder,
"Velsigner hver en Dag og snart fornøyet dør."

Som Regn for nøgent Field, saa Raad for *Phedons* Hierte,
Hvert Ord gleed uden Kraft hans hærdet Siæl forbi.
Hvor alting aander Lyst han eene samler Smerte;
Saa slukkes Siælens Lys i Lysters Raserie.

[36] Forgiæves faldne Mod anvender sidste Kræfter,

Han bange flyer det Raad, Natur og Venskab gav.
Fortvivlelsen gaaer for og Døden følger efter.
Skiul Nat og Glemsel! Skiul hans Minde og hans Grav.

Ode til Sønnen

af P. H. Fr. [k2](#)

^[39]Aander sagte, Vestenvinde,
Milde Luft, udgyd din lunkne Strøm!
Søde Søvn, omfavn *Selinde*,
Mig til Held, med *Lunas* beste Drøm!
Flyder sagte, klare Bække!
Grene, bæver stille nu!
Ingen Lyd den Dyrebare vekke!
See den Skønne sover nu.

Lund! dit mørke Løv afvende
Solens Brand fra hendes Leyested!
Bløde Liljer, favner hende!
Kostbar Last, hvoraf J bøyes ned!
Blindhed straffe *Faunens* Øye
Som sig drister hid at see!
Flye og døe, du Slange, som tør bøye
Giftigt Hoved hid at see!

^[40]See hvor sødt den Skønne hviler
Yndighed omringer hvert et Lem!
Kinden blusser, Munden smiler
Purpurrød, og lokker Vellyst frem!
Brystet hæver sig og daler
Fængslet af det snevre Baand,
Fromhed sig i hvert et Træk afmaler;
Thi den boer i hendes Aand.

Søvn, jeg for din Guddom knæler,
Gratien jeg dig omfavne seer,
Kun paa nye du dig formæler, [k3](#)
Gratien et borget Navn kun bær.
Evig skal jeg dig ophøye
Pasithea! ved hvis Barm
Sønnen først tillukkede sit Øye;
Jorden sov og al dens Harm!

[41] Naar hver Dag i Aarets Tider

Svanger med nye Plager stiger ned,
Fra dit Mørke du nedglider
Skabningen at skaffe Roe bereed!
Dagens Plagers Flok forsvinder,
Sygdoms pinefulde Brand
Kiøles i den *Lethe*-Flod, som rinder
I dit Troldoms sorgfrie Land.

Sommer Dagens Ild antænder
Steen og Sand i Ørkens lange Stie,
Vandringsmandens Solle brænder,
Dødelig den Luft han aander i!
Naar hans Øyenlaage lukkes,
Steenstrøed Leye Blødhed faaer,
Ved din Kraft snart Dagens Brand udslukkes,
Balsom gydes i hans Saar.

[42] Fuglene mod Natten iile

Til sin Green og kiendte Sovested;
Qvæget slæber sig til Hvile,
Knælende for Søvnens Guddom ned;
Menneskets og Qvægets Længsel
Ved hver Aften Maalet naaer;
Milde Søvn! hver Morgen af dit Fængsel
Gienfødt Skabningen udgaaer!

Naar sig Vinter-Natten hvælver
Fylt af Storm og Snee om Himmelen,
Naar af Frost den Usle skielver
Og paa Straae maae bringe Natten hen,
Da kan du, o Søvn, oplive
Det halvfrøsne Blod igien!
Snee og Slud lad Stormen nu kun drive,
I din Arm han trodser den.

[43] Iis- og Sneebedekte Flader,

Nøgne Træer og al Naturen mørk
Vinter-Dagen blot tillader
Øyets Kreds, den hele Kreds er Ørk:
Men i Søvnens Duun indhyllet
Skrækker Vinteren ey meer,
Vinteren forsvandt, og jeg fortryllet
Floras Pragt i Drømme seer.

Saa hver Aarets Nat medfører
Nyeskabt Fryd udøset af dit Skiød
Jordens kierlige Velgiører!
Trættet Krop og Lemmer dobbelt sød;

Qvægede som Engens Planter,
Naar mod Morgenens de staae
Smilende med sine Dug–Demanter,
Landmænd glad til Arbeyd gaae.

[44] Slaven selv, hvis Lemmer nage
Haarde Baand i eenlig Natte–Stund,
Slaven glemmer al sin Plage
Paa sit Straae udi en roelig Blund;
Guldet her af Floder strømmer
Usøgt mod hans Hænder frem,
Stolt han nu, skjønt lænkebunden, drømmer
Om Monarkers *Diadem*.

Blot naar Dødens Engel svæver
Om den Seng, hvor Gravens Offer er,
Det omsonst din Bistand kræver,
Eene det din Afmagts Vidne bær;
Snart en evig Søvn omspender
Den fortærte Syges Krop;
Fængslet af din Broders kolde Hænder
Lukkes Øyet meer ey op.

[45] Lad kun *Harpax* Øret rekke
Idelig til mindste natlig Lyd;
Lad hans gyldne Dynger dekke
Livets Roe og ubetalte Fryd;
Han din Sødhed kun foragter,
Agrypnie hans Vellyst er;
Han sin Skat i Blinde selv betragter,
Naar ey Dagen lyser meer.

Lukkes end hans Øyenlaage,
Frygtens Orm dog stedse vaagen er,
Blindet af din Troldoms Taage
Han sit Guld i tusend Farer seer;
Mordere paa Liv ham true,
Riige Ladninger forgaae,
Flammende han seer den grumme Lue
Til hans kiere Skat at naae.

[46] Søvn, jeg for din Troldom knæler
Vinker du, en nye Natur opstaaer!
Afmagt din *Magie* besieler,
Flora paa besneedde Marke gaaer;
Naar du Drømme–Hiulet vælter,
Fyllder Sceptret Slavens Haand,
Snart den Skat, som Sekler grov, bortsmelter,
Jordens Guder gaae i Baand.

Barnets Arm betvinger Løver,
Gyldent Haar paa skaldet Isse groer,
Hæshed selv en *Stentors* Stemme døver,
Lammet tryg blant Ulve boer;
Daarer blive *Salomoner*,
Feige trodse *Phillips* Søn,
Nattens Fugl slaaer *Philomeles* Toner,
Selv *Medusa* bliver skøn.

[47] Bøyd du Nattens Gud dit Øre
Til min Sang! gjør usles Malurt sød!
Mættelse din Kraft tilføre
Den, som græd aarvaagen for sit Brød!
Lykken blind sin Skat bortskienker
Gjør den vaagne Drømmer riig –
Lad da den, som Dagens Kummer krænker,
Dog lyksalig drømme sig!

Flye mig ey! min Øyenlaage
Lad ey meer dit *Opiat* modstaae!
Lad ey Elskov eene vaage
Nagende i Hiertets mindste Vraae!
Lad ey Nattens Taushed bække
Suk fra mit beklemte Bryst!
Lad min Blund ey Nat–*Phantomer* vekke,
Og mig levne skuffet Lyst!

[48] Lad *Selinde*, som indhylls
I dit Sløer, i Drømme favne mig!
Lad den Grummes Siel fortrylles!
Vekkes op, min Siel i Længsel liig!
Lad mit elskovfyldte Øye
Tale Hiertets hede Sprog!
Lad en Strøm af Graad det Hierte bøye
Som ey vaagen for mig sloeg!

Men skal hun din Roe blot smage
I din Arm for Troldom hvile frie –
Føer den da til mig tilbage,
Synk mig ned i evig *Lethargie*!
Skienk mig *Lunas* Elskers Lykke!
Evig Lyst mod evig Harm
Drømmende skal jeg dog hende trykke
Til min lykkelige Barm!

En Rhapsodie

af P. H. Fr. [k4](#)

^[51] Du lille Bæk, som sølvklar vælder
Blant Liljer op, og roelig gaaer
Blant Dalens Roser og dens Nelder,
Og Anstød i dit Løb ey faaer;
Blant disse lige klar du rinder,
Af dig de vandes lige frie,
Gjør Kiesel–Stenen dig end Hinder,
Saa gaaer du lydig den forbi.

Men naar en Naboe–Bæk sig skyder
I dit Krystal, du skummende
Og nu ey meer saa roelig flyder,
Som før du flød blant Liljerne;
Du Vælde faaer af tusend Kilder,
Som slynge ned til dig sit Vand;
Afsindig du dig nu forvilder
Blant Ørkner, Skove, Bierg og Sand.

^[52] Du ødeleggende nedrinder,
Og river Eegen fra sin Rod;
Tit, hvor du drog, ey Hyrden finder
Det Sted, hvor før hans Hytte stod;
Du styrter ned til Havets Bredde,
Og her jeg seer din aabne Grav –
Din Magt og Brusen dig ey redde,
Du blir til intet i et Hav!

O klare Billed' paa min Alder,
Du viser mine Skikkelser
Fra Vuggen af indtil jeg falder
Tilbage til mit første Leer:
Mit Aasyn og mit Lives Dage
I dig jeg skuer lige klar;
Fornuft og Syn sig ey bedrage,
Naar du et Speyl for begge var.

^[53] Hvor stille flød min Barndoms Dage
Ey bort i Tidens Ocean!
Hvo giver mig den Roe tilbage,
Som da paa intet stødte an?

Hvo siger mig, hvor jeg skal finde
Min Ungdoms blomsterstrødte Vey?
Forsvunden er den – og i Blinde
Jeg søger den, men seer den ey!

Ey meer den Tid, hvor uforandret
Jeg nød min lykkelige Vaar,
Den Tid, hvor *Flora* stedse vandred
Med friske Blomster i sit Haar!
Hvor Sorgers Glemsels Floder rinde,
Hvor evig aandes Balsom–Lugt,
Og hvor hvert Øyeblik i Blinde
Vi plukke kan *Hesperisk* Frugt!

[54] Let blev mit Hierte da fornøyet,
Og let at leede var mit Sind;
Flød end en Taare ned af Øyet,
Toeg den ey Mayen af min Kind;
Stak Nelden mig, jeg Smerten glemte,
Jeg taus forlod min Anstøds–Steen,
Den skienkte Frugt jeg troelig giemte
Til Deeling med min Alders Ven.

Min Barndom bort med Tiden rømte,
Men med hver Time fløy min Roe;
Sindslidelserne snart indstrømte
Og fæsted' i mit Hierte Boe;
Min Barndoms Purpur–Skye fordreves
Af deres Storm, og villige
Af Stormen Tankerne henreves,
Thi Hiertet fulgte Tankerne.

[55] Jeg ved Minuter, hiin ved Kilder
Usynlig Væxt og Styrke fik;
Ved hvert Minut jeg mig forvilder
Langt fra det Eden, hvor jeg gik;
Hvo standser mig, hvo kan mig redde
Fra Hvirvlen, som mig er bereed?
Jeg forud seer mit Lives Bredde,
Jeg raver, hælder, falder ned!

*

Du lille Bæk, som mig kan lære
Min Fødsel, Væxt og Undergang,
Min Tanke ved dit Løb sig nære!
Din Strøm veyleede skal min Sang;
Forstandens Kreds i Barndoms Dage
Indskrænket, som dit Udspring er;

Af Sælskab blot kan Barnet drage
Den Rigdom, jeg hos Manden seer.

[56] Ja selv den Siel, som ørnevinget
Blant Sphærerne sig hæver op,
Har giennem tusend Grader svinget
Sig møysom til sin Viisdoms Top.
Høymodig den sig tit opskyder
Og med Danubisk Væxt fremgaaer,
Men Donau dog i Havet flyder,
Og Sielen ved sin Skranke staaer.

Min Barndoms Kundskab kort sig strakte,
(En Dværg ey Kiempers Rustning bær)
Det Bierg, hvis Top til Skyen rakte,
Var Himlen i min Tanke nær;
Jeg ønskede mig paa Biergets Isse
Omhvælveth af det Himmelblaae,
Stoed jeg derpaa, min Haand tilvisse
Til Himlens Hvælving kunde naae.

[57] Snart blev mit Babels Taarn nedrevet,
Mit Bierg ey meer til Himlen bar;
Jeg Vey for Verdener fandt skrevet,
Hver Klodes Omkreds sirklet var.
O hvilket Dyb fra Barnets Tanker
Til slig ophøyet Viisdoms Top!
Men du, som skrev for Verdner Skranker,
Fløy du ved egen Flugt did op?

Ney efter Seklers mørke Drømme,
Urania, din Himmels Gang
Man saae, og hørte Verdner svømme
I Hvirvler med harmonisk Sang.
Befæstet blev den Soel, som vanker
Med daglig Pragt til Vestens Hav.
Til mange gav Gudinden Tanker,
Til Newton hun sin Sirkel gav.

[58] Dog selv Gudindens Yndlings Hænder
Slaae sine Sirkler skielvende;
Det Lys, som hos Gudinden brænder,
Vi giennem Støv ey klart kan see.
Kan fælles Fakler end opdage
En Skat, som før forborgen laae,
Dog bliver stedse Guld tilbage,
Som Seklers Stræben ey kan naae.

Som Floden først langs Liljer strømte,
Men snart blant øde Klipper randt,
Saa tit den Siel, som dristig svømte
Paa Tankers Hav en Afgrund fandt.
Held dig, o Barn, hvis Alder rinder
I lykkelig Uvidenhed!
Tit Lærdes Guld i Røg bortsvinder,
Et Straae den Skat, de glædes ved!

[59] Lee, Kloge, kun til Barnets Møye,
Som *Iris's* Pragt opfange vil,
Vend kun høymodig bort dit Øye
Med Hoved–Rysten til dets Spil;
Ydmygende, o stolte Kloge,
Er Barnets Fangst, som du beleer,
Hiin kan dog see en farvet Taage,
Du Straaler ey for Soelskin seer!

Hvi spotter du med Barnets Tanker,
Som selv med Tvivl og Uroe streed;
Kun Bien sikkert Honning sanker
I et forvirret Blomster–Beed.
Den Lærdom ey vor Lykke fremmer
Som praler stolt med tomme Ord,
Som Kierner ey men Skall kun giemmer,
Og planter Avner i sin Jord.

[60] Lad Flodens striide Løb dig lære,
Minervas ubønhørte Trop,
Som dig med Magt vil disputere
Høyt paa Parnasses Tinding op,
Den lære dig, at stakket Brusen
Af hemmet Vand kun føder Skum,
At tvungne Geysters skumfuld Susen
Til Vand igien snart smeltes om.

De kom til Philosophens Skole
Og i dens Støv sit Sæde toeg;
Ey Viisdoms Raab, men Viisdoms Kiøle
Var det, som dem paa Banen droeg.
Meer heldig du, som Skiebnen kalder
At nære dig ved sikker Plov!
Meer lykkelig, du, som din Alder
I skønne Drømme glad bortsov!

*

[61] Forskiellig, som min Kildes Vandring,

Min Tankes Gienstand viser sig;
Hvert Livets Optrin, hver Forandring
Er Kildens Omløb skritviis liig;
Den Legemer og Aander maler
I Fødsel, Væxt og Alderdom;
Liig den et *Folk* opstaaer og daler
Og selv tilsidst sig styrter om.

Med Folket Konster, Videnskaber
Udspringe, dannes, Høyhed naae,
Med Folkets Fald dets Slibning taber
Sin Glands, og maae af Rust forgaae.
Misraims Vælde længe kiendtes,
Dens Viisdom længe Love gav,
Dens Roes tilsidst som *Nilen* endtes,
Den faldt i Barbariets Hav.

[62] Kun Vrag af Viisdoms Templer strømte

Til andre Verdens Deelee hen;
Men *Cecrops's* Stad hver Levning giemte,
Og Templer byggedes igien;
Forundret her min Eftertanke
Paa disse Egne stille staaer,
Hvor man det Guld har vidst at sanke,
Hvis Glands med Stiernernes forgaaer.

Men kun dets Glands er og tilbage,
Kun svage Levninger og Spor
Af hine klare Sommerdage
Hvor nu en evig Vinter boer.
For Dumheds Trone sig nedbøye
Argiver og *Latiner* maae;
Nu vender traurig sig vort Øye
Didhen, hvor Paradiset laae.

[63] Som Floden skiult i Jorden rinder,

Og i en fremmed Egn staaer op,
Saa man et nyt Parnas opfinder
Med nye Muser paa dets Top;
Dog længe søgtes *Hippokrene*,
I Sekler den i Mudder laae,
Før den fra Sump og nøgne Stene
Udleedt, blant Liljer kunde gaae.

I Sekler huules haarde Steene,
Og længe voxer Træet op,
Før det opskyder høye Grene,
Og Frugter sankes af dets Top.
Blant mindre Skalders svage Stemmer

Tilsidst, *Homer*, din *Tuba* klang;
En Sværm *Druider* Verden glemmer
Henrykt ved *Ferneys* Digtters Sang.

[64] Forskiellig er, o Flod, din Lære,
Som du fra Land til Land fremgaaer,
Nykomne Nationers Ære
Af andres Gruus og Støv opstaaer;
Den Skat, een Folkeslægt opdager
Ved Seklers Hielp, ved *Argi* Syn,
Som du, til Undergang sig drager,
Adsplittet af Barbarers Lyn.

Dens Levninger man atter giemmer,
Som atter flyde til sit Hav;
Død er da blot det Hiul, som fremmer
Det Løb, vor Skaber Kloden gav.
Et Hav opsluger dine Strømme,
Som useet fra din Kilde kom;
Liig dig vi voxe, døde og svømme
I Altings viide Sirkel om.

[65] Hist ved din Bred staaer Eegen bøyet,
Bedaget som dit Kilde-Væld,
Aarhundrede den har ophøyet,
Og liige Tid den bragt paa Hæld;
Det hvasse Staal vor Nestor fælder,
(En Time Seklers Pragt nedslaaer!)
Men Konsten Tabet snart giengielder,
Et Skib af Eegens Død opstaaer.

Har det til Skiællbevoxet Alder
Paa Bølgen tumlet om sin Krop,
Forraadnelsen til Støv det kalder,
Og i Monader løser op;
Før svømte det i Kreds paa Vande,
Fra Bredden vidt paa Kloden om;
Maaskee dets Støv tilsidst kan strande
Didhen, hvorfra dets Rødder kom.

[66] Saa Skabningen i Kreds sig vender,
Naturens Liv Omvexling er,
I Havet man igien ey kiender
Den Flod, som did sin Rigdom bær;
Fra Kilden Flodens Vand nedstrømmer
I Havets Dyb; Fra Havet kom
Den Regnskye, som i Luften svømmer
Og vender til sit Udspring om.

Foraaret

af Edvard Colbiørnsen.

[69] Nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbos:
Nunc frondent silvæ, nunc formosissimus annus.
Virgil.

*

Ja brudt dit Scepter er! – og æret vær den Haand,
Som din forhadte Vold med Mildheds Omhue hemmer,
Vantreven Vinter! Du, som Frostens mørke Giemmer
Bevogter, evig streng, og løser Uveirs Baand!
Nys foer Du rasende paa Stormens Vinger ud,
En Strøm af Snee og Slud strax lydig var dit Bud,
Som Jordens nøgne Barm utæmmet overskylte,
Og i en endløs Iis vor Øyekreds indhylte.

[70] Hvor Ceres's Dyrker før opsankte gylden Høst,
Der graadig Ulv sin Sult og feilet Rov beklager,
Naar raske Reen omsonst paa steile Fiæld han jager,
Og træt i Hvilens Skiød forgiæves søger Trøst.
I fæle Toner han sin grumme Bøn frembær;
At milde Foraars Luft maae føre Lammet nær.
Gientagne Toneskrald fra Dal til Dal sig hæve,
Og i sin sikre Stie de feige Hiorde bæve.

Naturens hele Kreds i skræksom Afmagt laae,
Hos hærded' Elve hist vansmægted' Træer hængte,
Her Fugle–Flokke sig i hvirvlet Sneefog sænkte,
Og i dets kolde Skiød den sidste Redning saae.
Nu Frostens skarpe Luft selv Jordens Indvold bandt,
Og Solens sidste Glimt bag graanend' Mulm forsvandt,
Da Han, som Midders Vel og Kloders Ophold veyer,
Seer Skabnings Undergang, om Ordnenes Lov udskeyer.

[71] Til hint umaalte Svelg Algodheds Bud foer hen,
Hvor Klode–Hvirvlene sit vante Løb beskriver,
Og ved den skjulte Kraft, som deres Kroppe driver,
Hendrages til det Punct, som de dog skye igien.
Med Lynild–hastig Flugt det Stierne–Kredsen skiær;
(For Almagts kraftig Vink ey Frastand Hinder er)
I samme Øyeblik det Polens Zenith rørte,
I Linien Dagens Lys dets Torden–Stemme hørte.

"Faer Soel! – saa brød den ud – din maalte Sirkel–Gang
"Deel lige Lys og Liv til alle Jordens Zoner!
"Lad Afrikaners Tak, og Finners glade Toner
"Foreenes til min Priis, og syng Frydesang!
Strax Lysets Kildevæld sin bante Vey gientog;
Fra Nordens Hemisphær dets stærke Glands bortjog
Den kolde Dunst, hvis Gift paa frugtbar' Blomsterbeede
Udstrøet, et Eden gjør til Ørknens øde Sæde.

^[72]Flye Vinter! denne Brand, og hyppig Straaleregn,
Som Dagens Stjerne ned fra tendte Axel sender.
Nu høyere dens Krop paa Horizonten brænder,
Og veltes funklende fra Bukkens Himmeltegn.
I Atmosphærens Rum en luttret Ild omdrev,
Ved Zephyrs milde Pust uddeelt dens Varme blev;
Fra hiint bedaget Bierg, hvis Isse Skyen truer
Flød lisen strømmeviis opløst ved disse Luer.

Naturen daanet hen gientog sin første Kraft.
Nu Frostens Baand ey meer dens Moder-Evner binde,
Snee-Bierge synke bort, i Jordens Barm forsvinde,
Og Grunden efterlod en frugtbar Nærings–Saft.
Skiønt Afmagts Spor endnu paa Overfladen laae,
I Matheds Smiil man dog fornyet Styrke saae,
Som der en Sygdoms Vold med Fare Livet trued',
Naar Helbreds første Skimt paa falmet Kind er skuuet.

^[73]Hin Urt, som evig død, nedslagen jeg begræd,
Da Synets Yndling blev af Haglens Slynge qvæstet,
Dens Rod af Leerets Klump, hvori den var befæstet,
Opsanker nærig Melk for nye Spirers Sæd.
Biergaasen Klippens Marv til Dalen drypper ned,
Dybt i Afgrundens Skiød ti tusend Munde streed,
Hvo kunde største Deel af Fedmen sig tilsnige,
Og Stammens tomme Kar med røvet Sev berige.

Den Bæk, som storknet nys og ubevægelig
I traurig Stilhed hang ud over Klippens Sider,
Hensmeltet draabeviis og sagte først nedglider,
Men bliver ved sit Fald sin gavmild Urne liig.
Meer ilende og stærk den Aaens Bredde naaer,
Opsvolmet denne og foruden Lænker gaaer.
Af nylig Frihed stolt den trodsig skummer, bruser,
Og brystne Kiæder hist i styrtend' Vandfald knuser.

^[74]Her satte nyttig Kunst et Bolværk for dens Løb,
Som tvinger Bølgens Fart til Brugsmands Værk at drive;
Forbittret søger den hver Skranke at nedrive,
Og spyer om Hiulet ud af skummig Fraad et Svøb.

Naar Bielken splittet er ved Vandets vægtig Stød,
Den fulde Kiærne knust, og Ærtsen hamret blod,
Udmattet Strømmen sig i Dalens Arme hviler,
Tit over Vidiens Top Najaden sølvklar smiler.

Snart straalers Marken Haab – En talrig Plante-Slægt
Igiennem Støvets Nat med krandsset Isse bryder,
Alt svanger Frugtbarhed i fyldte Aarer flyder,
Da Ild og Vædske fik fornøden Ligevægt.
Forgiæves hærde Muld Forhindring dynger op,
Og misundt Skiønheds Pragt modsætter vanskabt Krop;
Dens giennemboerte Bryst en Blomsterstengel slakte,
Som første Seyerstegn, sin yndig Knop, oprakte.

^[75] Velkommen første Grønt fra mørke Fødestavn!
Ey lyste frem din Glands hist paa det tomme Øde,
Før Længsler ilende dig stimle hen i Møde,
Og Siælen aander Roe i din balsamisk Favn.
Saa fordem reddet Dyd, da Hevnens Flod bortsvandt,
Iblant Ruiners Svelg den sikre Klippe fandt,
Hvor tryg den hvilte ud af Skræk omdrevne Tanker,
Og sendte glade Blik til bølgefrie Banker.

Hvil ogsaa du min Geyst! i Glædens stille Lye
Omtumled' Kræfter ud, hos disse Vaarens Sønner!
Hvert Træe, hver Ympe, der i Fødsels Smerter stønner,
Og Livet vælder ud af Chaos Skiød paa nye.
Glem den ustandne Skræk, Vandmandens barske Frugt,
Da over frossen Eng Du foer med uviss Flugt,
Af en Orcaners Strøm blant Angester henrevet,
Snart trued' Eegens Fald, snart Klippen selv som bæved'.

^[76] Formildet Aarets Tid fremlækker nu hvert Kræ,
Fra Vinter–Leyets Skiul, Forsigtighed beredde,
Før kolde Nordenvind sit Raserie udsprede,
Hvor sammendynget Moes omgiærded' Afmagts Læe.
Sig ubevidste de bortsov den skumle Dag;
Knap Livet viste sig i dorske Aareslag,
Indtil den lunkne Luft opvarmte stive Lemmer,
Og Sanders Herredom den døsig Krop fornemmer.

Da fra sit eenligt Hie hos Foden af et Fiæld,
Som fælt udhængende en dunkel Grotte danned',
Hvis Adgang, steil og brat, af sieldne Fodspor banet,
End meer afskaaret blev ved Bekkes stride Væld,
Udfoer den stærke Biørn ved ønsket Frihed glad;
De første Mildheds Træk paa rynket Pande sad.
Han i sin vilde Ørk en soelfuld Plet opleder,
Og qvæget Straalens Magt med oprakt Hals tilbeder.

^[77]Dybt følt i Myrens Vraaer et Glimt sig indtrængt har,
Strax Tuens hele Sværm af virksom Idræt brænder,
Den eenes Stræbsomhed den andens Fliid antænder,
At Øyet skuffet kun en oprørt Klump blev vaer.
Med Iil den sorte Hær sit Virak-rygend' Hiem
Forlader hovedkulds at skaffe Forraad frem;
Ey Dalens nedrig Urt, ey Høyens Fyrre spares,
Hvad gavner, fremslæbt er, i Dyngen at bevares.

Er Byrden en for tung, den letter villig Arm,
Og denne samme Hielp af hin utvungen venter;
Blev Byttet mere rigt, ey harmfuld Grande lenter.
Naar har Misundelse vel nagget nøysom Barm?
Saa fremmes Staters Gavn, hvor Egennyttens Aand
Opliver umisbrugt hver Borgers stræbsom Haand;
Hvor viis Eendrægtighed Arbeidets Smerte lindrer;
Hvor nagsyg Havelyst ey Klogskabs Anslag hindrer.

^[78]Den alt besiælende og almagtsfulde Vaar
End til Moradsets Sump velvillig Omhue strækker,
Af Dvalens Slummer der den dunet Flok opvækker,
Som svimmel Buskens Lye paa vaade Vinger naaer.
Mens andre flygtede til mere hældigt Land,
Hvor aldrig Demant-Baand betynger frossen Strand,
Sin elskte Sommer-Boe ved Nordens Pool oplede,
Og trodse stiernehøyt Atlantisk Bølges Vrede.

Igiennem slagen Luft naar Reisen er fuldendt,
Og Ønskers Maal opnaaet, de glade sig foreene
Med dem, som Kuldens Vold holdt ud paa nøgne Greene,
Fra hver Løv-krandset Lund blev fælles Hilsen sendt.
Først afbrudt Stemmen er, og Gurglen triller tyst,
Indtil ved Elskovs Ild opsvolmet spæde Bryst,
Af søde Længsler fyldt, sin hele Siæl udtømmer,
At blandet Tone-Kunst al Luften giennemstrømmer.

^[79]I stolte Tanker da Tiuren iler hen
Til aarlig Samlings Plads, den Lyng-begroete Slette,
Hvor geile Lysters Ild antænder blodig Trette,
Mens Røyenⁿ² hidser op de slagtes Mod igien.
Grunt blandes Striden nu, ey agtes Livs Forliis
Mod Elskovs Nydelse, uvisse Seyers Priis.
Af Mord og hæse Skriig blodplettet Heeden lyder,
Dyrt kjøbes hver en Gunst, som Seyerherren nyder.

Udmattet, saaret dybt, Medbeyleren tilsidst
Sin magtesløse Krop fra slibrig Valplads slæber,
At finde sikkert Skiul modfalden han kun stræber,

Udslukt er Fyrighed med Haabets sidste Gnist.
Ey raser skindsyg Hevn i Heltens Hierte meer,
Til vild Begierlighed hans Truen omvendt er,
Af Vellyst døv og blind, han lokker, spiller, bruser,
Ufølt det Morder-Blye, som Magens Hierte knuser,

[80] Ved en utæmmet Drift imens Naturens Bud

Hos disse opfyldt er, den spæde Sanger ledes
Ved mildre Følelser, som i hans Aarer spredes,
Til samme store Maal: At intet Slag dør ud.
Ey rasend' Tvekamp her aftvinger Hunnens Val,
Ved Hiertets kiælne Sprog hun overtales skal;
Skønt blussende af Ild, sin Attraae Hannen tæmmer,
Og venter – piinlig Tvivl! – den Yndling, Hun bestemmer.

Men bliver kronet Haab den ømme Elskers Løn,
Forsvinde Frygt og Tvivl, og stærke Slag udtrykke
Hans Siæls Henrykkelse, hans Glæde og hans Lykke;
Ved igientagne Kys Hun bliver dobbelt skøn.
Dog glemmes ingen Pligt imellem Favnetag,
For ventet Afkoms Skiul de bygge kunstigt Tag;
Om under Møyens Vægt de slappe Sener trættes,
Ved Magens venlig Syn den matte Krop oprettes.

[81] Tit der, hvor kunstlet Vid ey døver Pligters Røst,

Jeg fandt et saadant Par ved kierligt Venskab styrket
I Skoves eenlig Ørk, af haardfør Fliid opdyrket,
Hvor Fred og Sindets Roe var dydig Armod's Trøst.
For dem blev Arbeid Lyst; Thi Haabet smigred Sved:
"Din elskte Efterslægt nu sikker Bolig veed,
"Ey huusvild den, forladt, skal Livets Ophold savne,
Saa med et henrykt Kys sin halve Sig de favne.

Hvor Øyet vanker om i Synets viide Kreds,
Det Liv og Munterhed her allevegne møder,
En driftig Virksomhed udi hver Gienstand gløder,
Og Ørkesløsheds Spor ey findes nogensteds.
Ned fra Fornuftens Søn til Støvets mindste Dyr,
Hvis Sammensætnings Form det slebne Glas undflyer,
Hvert Væsen, fuldt af Kraft, anspænder alle Evner,
At naae den Lykkes Grad en medskabt Drift dem nævner.

[82] Opmuntret seer jeg hist, min Landsmand haste ned

Fra Biergets skovfuld Top, hvor hver Dryade bævte,
Saa tit mod ranke Gran han hvæset Øxe hævte,
Og Stammen bragende fra stærke Rødder sleed.
Ubrugt det blanke Jern en tidlang hænges bort,
(For sysselsatte Fliid er Hvilen ikkun kort)
Skal Høstens gyldne Skat i tunge Knipper spredes,

Maae Jorden, ellers gold, ved hielpsom Haand beredes.

Opmærksom paa sit Vel, og Dorskheds Søvn uvant,
Hans dybt nedtrykte Plov maae Leerets Haardhed svække,
Og Agrens jevne Skiød i dybe Furer brække,
Før Dagens Forbuds Skin bestammer Østens Kant.
Selv den aarvaagne Fugl forstyrret i sin Roe,
Fra Busken styrter ud, dens trygge Natteboe,
Mod Fyrrens kronet Top beskiæmmed den sig slynger
Og, stillet første Skræk, sin Vækker Held tilsynger.

[83] Dog blev ved skyndet Hast ey Bondens Ønske endt,
Drev Fyrighed hans Plov, gik stadig Omhue efter
Med det skarpsynet Blik, Selveyers Øye hæfter
Paa hvad, sit dyrket Land at skade han har kiendt.
Snart under Køllens Slag opsmuldres hærdet Muld,
Snart Stene brydes op, hvoraf hans Mark er fuld,
Og paa hans taalig Ryg til varigt Giærde slæbes,
Snart grenet Ukruds Rod i første Spire dræbes.

Tilsidst naar møysom Konst udviklet har hver Kraft,
Som indlukt frugtesløs i golde Jordklimp giærer,
I Luften derimod udbredet Planter nærer,
Og klekker Vexter op med grøde-svanger Saft.
Den hele Strækning om en gavmild Fedme flød,
Som Sæden løfte-riig sin fostrend' Barm tilbød.
En Olie-blandet Damp langs hen ad Grunden svæver,
Hvis trængte Overflod i flygtig Dunst sig hæver.

[84] Den beste Kiærne da, for nøysom Gane spart,
Ned fra Saamandens Haand i ødsle Strømme regner,
Mens Haabet smilende i Tanken ham aftegner,
De rente-rige Ax, hans Laan skal avle snart.
Ved endet Gierning glad, sit Værk han overseer,
Opfyldte Pligters Roe sig i hans Aasyn teer;
Hans tillidsfulde Siæl i skyldfrit Suk opstiger,
Til *Ham*, hvis venlig Smil en Ørk med Pragt beriger.

Forgiæves Møye blev, og Mangel Fliidens Løn,
Om, gunstig Himmel! ey Dit Velbehag beskygger
Det vaabenløse Frøe, som ingen Konst betrygger,
Naar ubønhørt forsmaaes Vindskibeligheds Bøn.
Bortvisnet ellers skal ved Solens grumme Brand,
Dets spæde Spire døe, qvalt i fortørret Land,
Og selv det siældne Straae, som umild Sommer skaaner,
Riimfrosten myrde skal, før det for Seglen daaner.

[85] Men en Forvarsels Skye din Mildheds Forbud blev;
Op ad det hvalte Blaae med langsom Fart den hæver

Sin Dunst–betyngt Krop, og tungt belæsset svæver:
Fra Bierget Lyset flyer, hvor Skyggen fremad drev.
Svagt Luftens Demning staaer Vandskyllets Magt imod,
Som spruder voldsom ud fra denne vinget Flod,
En vældig Draabe–Strøm alt Søens Jevnhed bryder,
Og Aaen, mere tung, i Hvirvel–Bølger flyder.

Laan mig dit tette Skiul ærværdig–greded' Eeg!
Dit Skiul, som Hyrden Læe og gavmild Skygge byder,
Naar hidsig Sirius antendte Straaler skyder,
Og vaade Hyades i Støbregn svøbt fremsteeg.
Mens Siælen henter Fryd hos denne Frugtbarhed,
Algodheds bundløs Hav ugrændset strømmer ned,
Forfrisket, lædsket dybt, i Kræfter Marken svømmer;
Velsignelsernes Flod Afgrunden giennemstrømmer.

[86] Hvor yndig Skovens Dragt! – og Engen! – hvilken Pragt!
Hvor mild er Luften selv! – kun Vestenvinden spiller,
Nu Solen Skyggerne og Lysets Skiul adskiller,
Og splitter Skyer ad med en Erobrers Magt.
Høyt Droskens stærke Slag velsigner dennes Glands,
Og vækker alting op til Lov og Fryd og Dands;
Med Glædskabs lette Spring den krumme Flods Indbygger
Forfriskning aander ind i skovfuld Aabreds Skygger.

Ustadigt Øyet er, og ubestemt dets Flugt;
Et Val er ikke gjort, hvor dets Betragtning dvæler,
Før større Herlighed dets Agtsomhed bortstiæler,
Og første Formaals Glands mod dettes er udslukt.
Den hvalte Bue hist snart skuer jeg henrykt,
I Skyen hængende af Straalers Gienskin bygt;
Hvor Lyset gradeviis i Prismets synlig Orden,
Hvert særskilt Farve–Slag udspredde over Jorden.

[87] En Udsigt mere skøn snart Engen byder mig,
Hvor Vaarens ødsle Haand et Blomster–Teppe breder,
I stærke Farvers Skin; Uordenen selv glæder
Paa denne Skueplads, paa hver Forandring rig.
Med Bien irrer jeg omkring den hele Kreds,
Umettelig, skønt Fryd mig møder allesteds;
Meer aromatisk Luft om Ceilons Kyst ey flyder;
End den hvert Aandedræt min drukne Siæl tilbyder.

Hvor blev det Landskab af, jeg nys i Afmagt saae,
Sin Skiæbne overladt, hvor Hvirvelvinde fnyste
Vold, Død og Undergang, knap matte Straaler lyste
Den rædsom Iisklump op, som om Naturen laae;
Forsvunden er dets Skræk, og det bespendte Bryst,
Al Farlighed forglemt, indaander lutter Lyst.

I Yndigheders Skiød indslumrer Siælen rolig,
Da frosne Zemblas Ørk er kiælen Vellysts Bolig.

[88] Høyt stige nu min Sang! til Vaarens Almagts Priis,
Hvis Spor jeg kiender her – saa høyt som Hiertet brænder!
Dog hvad er Vaarens Magt? – et Laan af dine Hænder,
Du Væsners store Grund! Almægtig, God og Viis!
Af Dig fik Jordan Kraft at bringe Vexter frem,
I Støv henvisnede Din Aand besiæler dem.
Iklædde samme Pragt Din Styrke dem opvakte,
Som da Dit første Bliv. Afgrunden for dem flakte.

Alt levende er Dit – Af Dig det mindste Dyr
Med Evner rustes ud sit Væsen at bevare!
Blev Svaghed eet til Deel, og trued' Afmagt Fare,
Ved nye Fuldkommenhed det Undergang undflyer.
Din Viisdom viser sig ey mindre god og stor
I hiin foragtet Orm, som skiult i Dyndet boer,
End i den Kiempe–Krop, en Leviathan bærer,
Du begge Livet gav, Dit Forsyn begge nærer.

[89] Du maalte Solens Vey, og Himmel–Lyset bød,
Med uforandret Løb sin maalte Bane følge,
At, skjønt dets evig Brand opkaager Nigers Bølge,
Dog lige Straale–Glands til Thules Kyst det skiød.
Fra Indus's rige Bred til Poolens Lande hen,
Din Godheds milde Smiil opliver Skabningen;
Glad i sin Hyttes Lye tør nøysom Skrelling¹³ veye
Sin Lykkes Maal med dem, Potosis Skatte eye.

Kan Afmagts hæse Sang Din Æres Høyhed naae,
Nu, da din Lov og Priis opfylder alle Himle,
Cherubens høye Chor og Viisdoms Aander svimle,
Og Harpen afbrudt slaae, naar Almagts Dyb de saae?
Ney! ydmyg Taushed best med Ringhed passer sig,
I Tak og stille Suk min Aand tilbede Dig!
Og naar Din Godheds Magt mod Støvets Børn jeg skuer,
Da flamme Hiertet op i hellig Glædes Luer!

[90] Vær Andagt da min Tolk! og min Ledsager vær!
Saa tit, i Vellyst tabt, Naturen jeg omvanker;
At Skabnings–Verkets Syn kan avle modne Tanker,
Og Viisdom voxe op i min Forstand, som der;
Da skal, mens Livets Gnist opvarmer dette Bryst,
Algodheds Følelse bemestre Siælens Lyst,
Indtil i større Lys min Aand sig henrykt taber,
Og synker bort i Dig! Mit Liv – Min Gud! – Min Skaber!

Søvnen

af Johan Herman Wessel.

^[93] Duunvinget, silkeblød, du gleeed paa Øyet frem,
Og hvisked 'al din Sorg, dig selv Stryange glem.
Zarine.

*

Du, dobbelt skøn, fordi jeg sov!
Du skal min Tone Styrke give,
Du blide Morgen skal oplive
Den Røst, som synger Søvnens Lov.

Omsonst sig sødest Klang tilbød
Det tunge Øre at fornøye,
Og fra et dunkelt, svækket Øye
Til kiædsom Aand kun Ulyst flød;

Til Døden Livet grændsede,
Hver Evne syntes slidt af Ælde,
Og Bygningen til Fald at hælde,
Da du, o Søvn! mig vinkede.

^[94] Tung i din bløde Favn jeg gleeed,
Berøvet Vid og Syn og Stemme,
Liig den, som sank i Muldets Gjemme
Til mere varig Hvile ned.

Jeg tryg mit Væsen dig betroet,
Jeg spørger ey, hvad stærke Stytter
Imidlertid fra Fald beskytter
I tynde Luft den tunge Jord.

En Hær af Verdener utalt,
Som mig omgive, hvis de skeye,
Et Haar bredt fra de vante Veye,
Et Kaos gjør af mig og alt;

Min Undergang et Haar bredt nær,
Jeg slummer sødt, jeg intet vover;
Han vaager, han, som aldrig sover;
For alt og for hvert Støv i sær.

^[95] Som jeg den halve Klode var,
Indsvøbt i Mørkheds tause Taage,
Og paa de lukte Øynelaage
Din grumme Broders Billed bar.

Men Ilden ulmer, Livet groer;
Du snart igien skal Kræfter vinde,
Min Aand, du snart igien skal finde
En Morgen skøn, din Skaber stoer.

Saa danner Aarets Morgen sig;
Og Jordens Safter Liv udklække,
Naar, under hvide Sørge-Dække,
Naturen synes ligge Liig.

Nu Kraft til alle Aarer flød,
Nys slappe Drivefiædre spændtes,
Til Siælens Pleye Væsner sendtes,
Som spillede i Søvnens Skiød.

[96] Med Moders Ømhed bød du dem
Den spæde Fostersøn fornøye,
O Søvn! og for din Yndlings Øye
Hver ønsket Scene bringe frem.

Du bød dem i den Elskers Brøst,
Som en uhældig Lue nærte,
Og som forgiæves Suk fortærte,
At gyde Lægedom og Trøst.

Hans grumme skabes om i Hast,
Hun med Citheres Smil ham vinker,
Og Ømhed i hver Mine blinker,
Og Himlen i hvert Øyekast.

Du bød dem løse fængslet Fod,
De Slaven tit paa Tronen satte,
Gav nøgen Armod Perus Skatte,
Og den fortrykte Haab og Mod.

[97] Den usle, segnet i en Vraae,
Tryg bag det Dække, som du drager
Imellem ham og Dagens Plager,
Med Smil paa blege Kinder laae.

Ey Smerters giftig Braad formaaer
Dit Sløer, o Søvn! at giennemtrænge.
O! skiul ham bag det, skiul ham længe,
Hans Bødler vaager uden for.

Men blant de blide Væsners Kor,
Som Siælen til dens Hæld bedrager,
Fornuften studsende opdager
Alvidenhedens siældne Spoer.

Dybt i din skyggefulde Boe

Hvad mægtig Aand har valgt sig Tempel?
Dens Udsagn bær et Guddoms Stempel,
Som Vantroen selv forbaust maae troe.

[98] Men Tidens Maal i virksom Gang

De nu fuldmodne Evner bringer,
Og Sønnen flyer paa Nattens Vinger
At lindre fiærne Landes Trang.

Nu strømte Lys og Sandhed til,
Nu faldt Fortryllelsernes Teppe,
Og Siælen fatted' endnu neppe,
At, hvad den saae, var Skuespil.

Vær hilset Morgen, Søvn farvel!
Tak for den svangre Roe og Varme,
Som nys i dine kiælne Arme,
Nyt Liv udklækked' i min Siæl.

Hver Aand er frisk, hver Krop er stærk;
Hver Sands mod glade Indtryk tager,
Hvert følsomt Hierte Vellyst smager,
Og alt er Hæld og Søvnens Verk.

[99] Og den har stemt til hellig Klang

De Tunger, som nu Luften fylde,
Og kappes Skaberen at hylde,
Som kiendes stor i deres Sang.

Du ene god og ene stor!
O! værdiges du at fornemme
Min ufuldkomne svage Stemme,
Blant de utalte Stemmers Kor.

Meer værdig Verdnens og min Gud,
Den fra forklaret Brøst skal lyde,
Da, naar mig evig Dag skal byde
Fra Gravens Nat at træde ud.

Men midt i jordisk Paradiis,
Hvad Tone kan mit Øre saare?
Forklares og din Lov ved Taare?
O Søvn! hvem hyler ud din Priis?

[100] Elendighed, hvis Glædes Stand,

Med dig begyndt, med dig ophører,
Den sukkende fra sin Velgiører
Nu fløy til Virkeligheds Land.

Skal og – Snart veigrer sig min Røst
At yttre denne fæle Tanke,

Skræk synes i hver Aare banke,
Og Rædsler tordner i mit Brøst.

Skal og den store Morgens Bud,
Som os af sidste Søvn bør vække –
Hvem skal den Vognende forskrekke?
Mit Blod blev Iis! O! frels mig Gud!

Brev fra Waldborg Immers Datter til hendes Veninde

af Charlotta Dorothea Biehl.

[103] BREV.

Du, som i Glædens Skiød og hos en elsket Mage,
I din Venindes Sorg medynksom Deel vil tage;
O! tænk ey: Venskabs Drift mig meer ey røre kan,
Endskiønt den ey formaaer at stille Øyets–Vand.
Den Gift, som nu min Roe og Leve–Saft fortærer, —
O Ney! den søde Ild, som jeg med Flid ernærer,
I Hiertet ulmede før Venskabs rene Lyst,
Ved dig, min Huldeste! fik Adgang til mit Bryst.
Fra Vuggens første Trin mig Modgang alt omspendte,
Ukiendt med Elskovs Navn dens Glød i Hiertet brændte,
Som aldrig slukkes ud ey kan, ey skal, ey maae,
I Følelsen af den min Lindring skal bestaae.

[104] Bebreid din *Waldborg* ey hun om dit Venskab tvivlte
Den Tid hun trøstløs til Kloster Muuren ilte;
En Død blant Levende kun Stæd i Graven har,
Den *Axel* fældede min Leve–Traad afskar.
Til Venskabs Pandt fra mit af Sorg mest brystne Hierte,
Antag Fortælingen, Veninde! af min Smerte,
Min Angst beklemte Siæl udøses skal for dig,
Læs i min Barm og døm saa mellem dig og mig.

Det Fortrin, Konge Blod af Dyd og Mod oplivet,
Ved Fødslen skienke kan, blev mig af Skiæbnen givet;
Af *Harald Gilles* Rod min Fader *Immer* var,
Hans Glæde *Julli* blev, som mig til Verden bar.
Men ak! mit svage Syn end ey min Fader kiendte
Da han paa Ærens Seng sit Helte–Løb fuldendte;

Min Alder var et Skiold mod dette grumme Stød,
Og ved Fornuftens Lys først Tabets Saar udbrød.
[105] Ni gange havde jeg lagt Aarets Løb tilbage,
Uskyldig Lyst og Skiæmt opfyldte mine Dage,
Da jeg en Dag – (O Dag! hvis Minde ey forgaaer;
Men mig til Trøst og Qval endnu for Øyet staaer).
En Dag hos Dronningen min Moder er tilstæde,
Mig, som ved *Immers* Tab blev eene hendes Glæde,
Al hendes Æmheds Maal, ey Øyet savne maae,
Det tabte al sin Glands saa snart det mig ey saae.
Da hun sin Kierlighed for Dronningen ey dulgte,
Tilstædte hun med Lyst, at jeg min Moder fulgte;
Jeg glad og spøgende omkring paa Gulvet gaaer,
Da Elskovs skarpe Pii mit spæde Bryst gav Saar.

Hr. *Axel* drage vil til Kayser *Henrichs* Rige,
Han kommer Dronningen Farvel og Tak at sige;
Hans Øye saae kun mig, sin Arm han om mig slog,
Jeg føler det endnu; jeg hører det Suk, han drog.
[106] En ukiendt Sødme jeg af *Axels* Læber sanker,
Trykt til hans ædle Barm mod min hans Hierte banker,
Mit svarer Slag i Slag, det lover Kierlighed,
Udtrykker det, min Mund end ey at nævne veed.
I det han af sin Arm mig ned paa Gulvet sætter,
Han siger: Jeg gaaer hen hvor Æren Krandsse flætter,
Jeg fæster dig i Dag min dyrebare Brud!
Forglem din *Axel* ey, der gaaer af Landet ud.
En Guldring af sin Haand med Hæftighed han river,
Og til et Troeskabs Pandt sin *Waldborg* overgiver;
Han hilser Dronningen, og hans bevægte Siæl
Bød ved et Øyekast mig end et ømt Farvel.
Strax Banghed, Ængstelse mit unge Bryst ompender,
Sig Øyet længselfuld mod Døren stedse vender,
Uroeligt Hiertet er, det ønsker, føler, slaaer,
Men dets Bevægelser min Kundskab overgaaer.

[107] Strax efter sendtes jeg til Klosteret at lære
De Ting, som er vor Kiøn en Prydelse og Ære;
Veninde! Jeg dig der til Trøst og Glæde fandt,
Der Venskabs søde Drift os evig sammenbandt.
Men *Axels* Billede mig allevegne fulgte,
Beskyld din *Waldborg* ey hun dig sit Hierte dulgte.
Vel følede hun tit, at Kinden farvet blev,
Men vidste ikke selv, hvad Blodet til den drev.
Før jeg den Kundskab faaer vi Skilsmis' Skaalen smager,
Ulige Skiæbne dig og mig af Klostret drager,
Du kaldes *Hilmers* Dyd i dig sin Løn at faae,

Min Moders Øye jeg for evig lukke maae.
Mit Hiertes Ønske var i Eensomhed at græde,
Men Dronning *Malfred* mig det ikke vil tilstæde,
Hun vil erstatte mig Frue *Jullis* dyre Savn
I Moders Stæd mig staae i Raad, i Daad, i Gavn.

[108] Blant sine Jomfruer hun første Stæd mig giver,
Og dette Lykkens Smiil min Uhelds Kilde bliver,
Kong *Haagen*, hendes Søn, mit Øye tænder an,
Endskiønt det daglig flød i salte Taarers Vand.
Hans Øye nogen Tid om Elskov til mig talte,
Men derpaa Tungen mig dens Hæftighed afmalte,
Guld–Kronen, Riget, Alt blev for min Fod nedlagt,
Hans Hæld, hans Roe, hans Liv var eene i min Magt.
Af det han sagde mig om Luen ham fortærte,
Mit Hiertets Tilstand jeg da først at kiende lærte;
Naar Længslen han beskrev, han i sit Hierte bar,
Mit sukket lønligen: O gid det *Axel* var!
Men skiønt jeg tvungen var hans Klagemaal at høre,
Jeg dog ey dulgte ham, de mig ey kunde røre,
Al Kronens Glands forsvandt, naar *Axels* Ring jeg saae,
I hvor jeg gik og stod han mig i Tanker laae.

[109] Til *Axel* midlertid, som fulgte Ærens Faner,
Fra Norges Land til Rom sig Rygtet Veyen baner;
Ham om min Moders Død en Pillegrim bær Bud,
Og at man troer forvist jeg bliver Kongens Brud.
Frygt, Sorg, Forbittrelse hans Hierte sønderriver,
"Mens jeg i Live er hun Kongens Brud ey bliver,
Brød han i Vrede ud, "saa fremt ey *Axel* er
"I *Waldborgs* Hierte glemt og hun har *Haagen* kiær.
Ved Kayser *Henrichs* Hoff han vil ey længer tøve,
Han siger: at man ham sin Elskte vil berøve;
Ham *Henrich* gav Forlov til Fødeland at gaae,
Med Løfte, at hans Stæd for ham skal aaben staae.
Han derpaa Dag og Nat af fulde Kræfter iler;
Og i sin Søsters Gaard han først paa Veyen hviler,
Hun skal berette ham om jeg forgiættet har,
Den Kiærlighed og Troe, som jeg ham skyldig var.
Han lever op paa nye den Tid han faaer at høre,
Mit Hierte Kongens Bøn ey Tronens Glands kan røre;
[110] For mig ukiendt at see forfatter han et Brev
Og i Frue *Helfreds* Navn selv Sendebudet blev.

O Tid! O Dag! O Stund! o meer end kiære Minde!
Min Stemme brydes af – Din ængstede Veninde
Her Ord ey finde kan til at udtrykke dig
De Følelser, som da og nu bemestret mig.

Jeg kom af Aftensang, saae *Axel* til mig træde,
Ukiendt han Øyet var, men Siælen følte Glæde,
"Frue *Helfreds* Bud jeg er". Ved Røsten Hiertet slog,
Jeg maalløs, skiælvende med Haanden Brevet tog.
Imens jeg Seglet brød, mit Øye hos ham bliver,
Fem Smykker laae deri; "Dem *Axel Waldborg* giver,
"Er han af hende glempt vil han for hendes Fod,
"Udøse sidste Suk". I Brevet skreven stod.
Fæld Dommen, sagde han, og knælede tillige,
Min *Axel!* det var alt hvad Tungen kunde sige
[111] Han stammer: Engle Brud! Ja han er evig *din*
Men glæd en ængsted' Siæl, siig: Du vil være *min*.
Ja *Axel* din jeg er og din vil eene være;
Jeg skal i Liv og Død din Skiæbne med dig bære.
Henrykte kaldte vi den rene Jomfrue paa,
At hun imod vor Eed og Løfte tage maae.

Den Glæde, som min Siæl i *Axels* Samfund smagte,
Meer Liv og Munterhed i Øyets Straaler bragte,
Det Ilden Tønder blev Kong *Haagen* bar for mig
Og den, til min Fortred, greb videre om sig.
Hvor tit han Afslag faaer dog Roe jeg ikke nyder,
Hvert Øyeblik han mig sin Hand og Krone byder;
Til sidst jeg siger ham: det Hierte du begier,
Er ikke i min Vold, det *Axel* given er.
Jeg elsker ham saa høyt, at om al Verdens Riger –
End for min Fod blev lagt, jeg ham dog aldrig sviger,
[112] Udsluk en Kiærlighed, som gjør os begge Harm,
Kun Døden ender den jeg føder i min Barm.
Han hører agtsom til, snart rødmer han, snart blegner,
Sorg og Forbittrelse sig i hans Øye tegner;
Jeg som ey sindet var at vente paa hans Svar,
Forlod ham førend han blev selv min Bortgang vaer.

Til Dronningen han gaaer i Øyet Vreden tindrer,
Men al dens Hæftighed dog neppe Graaden hindrer,
Forskrækket, at hun ham i slig en Tilstand saae,
Hun spørger, hvad ham kan saa nær til Hierte gaae?
"Min Kiærlighed beles; min Myndighed ey strækker,
"En Undersaat man mig dumdristig foretrækker,
"Jeg *Waldborg* Krone, Haandⁿ⁴ og Hierte skienke vil,
"Hun svarer mig (o Spot) Jeg hører *Axel* til.
Har hun ham Løfte giort, da bør hun det ey bryde,
Du over Hiertets Drift, min Søn! ey har at byde;
[113] Ved Sværdet ey ved Magt du hende vinde maae,
I Kampen om sin Brud dig *Axel* tør bestaae.
Som Bølgen stærkest slaaer hvor Dæmningen den binder,

Saa voxer Kongens Ild jo meer den Modstand finder,
Han i Forbittrelse fra Dronningen gaaer ud,
Og i sin egen Sal fandt sorte Broder Knud.

Her isner alt mit Blod, Gud! han, som burde være
Uskyldighedens Tolk og Konger Pligter lære;
Han, Kirkens Myndighed tør skamløs foreslaae
For Kongen, som en Vey, sit Øyemeed at naae.
Da *Haagen* bryder ud for ham i bitter Klage,
Han svarer: Herre! dig det ey til Hierte tage,
Skjønt *Axel Waldborg* bandt ved Elskovs stærke Baand,
Hun dog forbydes kan at give ham sin Haand.
I Slægtskabs tredie Led har Blodet dem forbundet,
Af *Harald Gilles* Rod de begge er oprundet,
^[114] Et mere helligt Baand er dem endog paalagt,
Frue *Asbiørn* lovet har for begge Daabens Pagt.
Lad Ærkebispem hid med sine Klærker bydes,
At sige Dommen af; vor Kirkes Bud maae lydes.
Saa kildrende et Raad strax Kongens Bifald fik,
Og ufortøvet Brev til Ærkebispem gik.
Han lyder Kongens Ord, sig strax paa Reysen giver,
Han kommer; Stævningen med ængstet Hierte skriver;
Paa Tinge læses op: Hr. *Axel* og hans Brud
For Bispem møde skal, at høre Kirkens Bud.

Ak! Ord for svage er at bilde dig den Smerte,
Den Angst, bittre Qval, der sønderrev mit Hierte,
Afskyeligste Dag! som nogetid frembrød,
Mit Liv du røvede, men endte ey min Nød!
Halv død og uden Sands man mig i Karmen hæver,
Mit Øye nægter Graad! min Siæl i Brystet bæver;
Min *Axel* for mig reed omspendt af lige Vee,
Hans klemte Hiertes Qval i Øyet var at see.
^[115] *Mariæ* Kirke var det Stæd, som skulde skille
Vor Kiærlighed, vor Troe, vor Løfte og vor Villie
Hvor gysede mit Blod, den Tid jeg Bispem saae
Med Staven i sin Haand for Klærkerne at staae.
Hans redelige Siæl sin Medynk ikke dølger,
Han venlig hilser os; mig ind i Kirken følger,
Der sorte Broder *Knud* med Arve–Tavlen stod,
Af den forkyndes os Vi er af Gilske–Rod.
I Slægtskabs tredie Led ved Blodets Kraft foreenet,
Og paa Frue *Asbiørns* Arm er Daaben os forleenet,
Vi, som Gud–Sødskende kan ey ved Ægte–Pagt
Foreenes, Kirkens Lov har denne Dom afsagt.
Derpaa til Alteret vi begge førte bliver;
Et Linnet–Klæde man i Hænderne os giver;

Det skiaeres midt i tu saa hver sit Stykke faaer,
Men Baandet Hiertet bandt ey derved sønder gaaer.
Min *Axels* Troskabs Pandt af mine Fingre rives,
Paa Altret de af ham til hellig *Oluf* gives;
[116] Han siger: Intet kan min Elskov slukke ud,
Jeg glemmer *Waldborg* ey før jeg faaer Dødens Bud.

Af Harme Blodet sig i Kongens Ansigt skyder,
Han med Forbittrelse i disse Ord udbryder:
Da *Waldborg* ingen Tid forglemmes kan af dig,
Hun din Begiærlighed har vist opofret sig.
Til Kongen Bispen sig med haanligt Øye vender:
"Vankundig er den Mand, som Elskovs Magt ey kiender
"Den grueligste Ild udslukkes kan med Vand
"Men Kiærlighedens Glød af intet dæmpes kan.
Hr. *Axel* svarer ham: jeg skal uskyldig kiendes
Om end mit Livets Løb i Morgen skulde endes.
Kong *Haagen* sadt sin Fod med Vrede mod en Steen:
J Morgen sværges skal om hun for dig er reen.
"Hvor Loven kræver det, jeg Eeden tør aflegge,
"Og tvivler du end da saa bær vi Vaaben begge,
"I Marken tør jeg dig med Spyd og Skiold bestaae,
"At redde *Waldborgs* Navn vil jeg i Døden gaae.

[117] Ak! forestil dig nu, min elskede Veninde!
Med hvilken Skræk, at jeg saae Nattens Mørke svinde
Jeg, af enhver forladt, ey Ven, ey Frænde veed,
Der vove vil med mig at gjøre Troskabs Eed.
Knap Morgenrødens Glands igiennem Mørket bryder,
Og Solens blide Pragt de første Straaler skyder,
Før *Axel* færdig staaer til Slottet op at gaae,
Tolv ædle Riddere man ved hans Side saae.
Med kiækt og freydigt Mod han Haanden til dem rækker:
Træd ædle Græver frem, som Overmagt ey skrækker,
Af Gilske Rod J kom, Lov nu i Dag med mig.
"Hvad Følgen blive skal Vi sværge vil for dig.

Som naar et Kilde-Væld fra Klippens Top nedrinder,
Saa stridig Taarene flød ned af mine Kinder:
"Ak! hvor er Hielp og Raad! hvor skal jeg søge hen!
"Jeg Ulyksalige! hvor finder jeg en Ven!
[118] Min Moêrbroêr svarer mig: Den eene vilde være,
Den Tid hun vælgede, den kan nu eene svære,
Vor fromme Ærkebisp medynksom til mig saae:
"Du mange Frænder har men Venner har du faa.
Imedens Frygt og Sorg mit Hierte haardest spendte,
Som qualte Sukkes Raab til Gud om Redning sendte
Lod Hertug *Haagen* sig med sine Sønner see,

Hans Aasyn og hans Ord forlindrede min Vee.
"At gjøre Eed med dig i Dag jeg mig tilbyder,
"Derved jeg Kierligheds og Pligters Lov adlyder,
"Frue *Estelin*, som dig saa nær beslægtet er
"Hun hviler i min Arm og har end *Waldborg* kiær.
"Her mine Sønner staaer mit Livets Lyst og Ære,
"Om din Uskyldighed de skulde Vidne bære.
De Ord var neppe sagt, da traadde frem en Præst,
I Messe–Prydelsen med Sværd og hellig Læst.
Hr. *Axel* høyre Haand paa Messe–Bogen lagde,
Holdt Sværdet mod en Steen og disse Ord udsagde:
[119]Jeg *Waldborg* elsket har meer end min egen Siæl,
Hun var mig alleting, mit Liv, min Lyst, mit Vel,
Men desuagtet tør jeg Gud til Vidne tage
At Kys af hendes Mund jeg aldrig fik at smage.
Jeg ved vor Frue svor: mit Øye aldrig var
Saa dristig, at det sig til *Axels* hævet har.

Imedens jeg endnu for Eedens Rædsel bæver,
Man over Hovedet mig Konge Himlen hæver,
Med Øyet fuldt af Graad med Angest–blegnet Kind,
Man mig, som Kongens Brud i Salen leeder ind.
Kong *Haagen* fulgte med; "Sig ingen bort begive,
"Før Morgenrødens Glands af os kan øynet blive,
"Jeg *Waldborg* fæstet har; i Dag er Krone, Magt
(Mit Hierte bævede) for hendes Fødder lagt.

Den Saft, der jager bort Bekymrings Nag og Griller,
Med liflig Syn og Lugt i gyldne Skaaler spiller;
[120]Dens Dunsters blide Magt i hvert et Øye leer,
I *Axels* og i mit man Kummers Taage seer.
Han nærmer sig til mig: O du, min Siæles Glæde!
Da Skiæbnen endnu vil os et Farvel tilstæde;
Saa siig mig, elskte Ven! hvad Raad der findes maae,
Der kraftigst dæmpe kan vor saaret Siæls Attraae?
"Mig Skiæbnens grumme Magt vel kan til Kongen binde
"Men om jeg bliver hans da skeer det mod mit Minde,
"Min *Axel!* af mit Bryst du aldrig slættes skal,
"Om tusend' Aar blev lagt til mine Dages Tal.
"I eensom Høyeloft mig Kummer skal fortære
"Mit Liv skal Billede paa Turtel–Duens være;
"Naar den har Magen tabt den aldrig glædes kan
"Min Drik jeg blande vil med salte Taarers Vand.
"Iil du til Skov og Mark hvor Raae og Hare vanker
"Den Lyst at følge dem adspreder Sorgens Tanker,
"Naar de paa prydet Eng dit Øye viser sig,
"Saa skye hver Ømheds Drift der minder dig om mig.

[121] Kan jeg end Dagens Lys med vilde Dyr bortdrive,
De mørke Nætter dog foruden Søvn vil blive;
Mit Gods jeg sælge vil og søge fremmet Land,
Til Sorgen for dit Tab mit Hierte brække kan.
"Ney, *Axel!* ney min Ven, dit Gods du ey maa sælge,
"Men til den elskte Brud dig *Asbiørns* Datter vælge,
"Søg Trøst mod *Waldborgs* Tab i Alheds hvide Arm,
"Antag som Moder mig, der bærer begges Harm.
O *Waldborg!* kunde jeg paa slig Ulykke tænke!
En anden end som dig mit ømme Hierte skienke?
Ney; vilde Kayseren sin Datter byde mig,
Jeg ingen have vil da jeg fik ikke dig,
Beklagelige Par! var Ærkebispens Tale,
Et grunt og haardt Farvel J ikke maae forhale,
J sees for sidste gang, den Dom er alt afsagt,
Men Skam faae Broder *Knud*, der brød saa stærk en Pagt.
Veninde! – her – min Haand — ak! hele Hiertet bæver,
Hans sidste Ord til mig end for mit Øre svæver!
Det tornende Farvel – O! gid Lynildens Magt
Det havde ført med sig og mig i Aske lagt!

[122] Til Forsmag paa den Glands mig Lykkens Gunst bereder
Mig Dronning *Malfred* selv hen til mit Kammer leder;
Med Moders Kiærlighed mig slutter i sin Arm,
Men bittre Følelser kun hersker i min Barm.
Da Morgen–Solens Pragt alting igien opliver,
Hun sine Jomfruer hver sin Forretning giver,
Jeg død og følesløs iblant de andre staaer,
Ved Dronning *Malfreds* Ord mit Bryst ny Kummer faaer.
"Om Kronen ikke kan hos *Waldborg* Virkning giøre,
"Kan da mit Moders Navn ey hendes Hierte røre?
"Til det jo Rettighed ved *Haagen* gives dig.
For hendes Fødder jeg med Taare kaster mig:
Forøg o Dronning ey min bittre Siæle Smerte!
Dit Moder Navn er kiært og kostbart for mit Hierte,
Men Rettighed til det du selv mig givet har;
Før Kongen kiendte mig jeg jo din Datter var.
Foreenet med min Ven at leve i en Hytte,
For alle Kroners Glands jeg vilde ey ombytte
Jeg hører *Axel* til, han er mit Liv, min Lyst,
Kun Døden rive kan hans Minde af mit Bryst.

[123] I denne Siæle Qval to Maaneder forløber,
Mit Øyes bittre Graad mit Hiertes Tilstand røber;
Min Offer Dag jeg alt med Skræk i møde saae
Da Bud kom, Fiendens Magt blant Norges Klipper laae.
Kong *Haagen* Landet vil med egen Haand forsvare,

Og fremmest vise sig i Marken og i Fare,
Til Leding bydes alt, hvad Sværdet føre kand;
Hr. *Axel* nævnes ud til Hærens Høvedsmand.

Forhaling i min Dom vel Fiendens Indbrud giver,
Men Frygt for *Axels* Liv mit Hierte sønderriver,
Jeg skiælvende ham saae at søge selv sin Død,
At vinde Helte–Roes og ende Elskovs Nød.
Min Brudgom hader jeg, min Elsker jeg tilbeder,
Men lige Farlighed dem Fiendens Sværd bereder;
For *Haagen* taler Pligt; men Hiertet dog i Løn
For *Axels* Liv og Vel til Himlen sender Bøn.
Men til mit bange Raab, den Øret ikke laaner,
Fortvivlet *Axel* er han Liv og Blod ey skaaner,
^[124] Hans Arm nedstyrter alt saa vidt, som Sværdet naaer,
Og Seyren næsten vis faaer Kongen Banesaar.
Bespændt af Dødens Vee, han ned til Jorden falder,
Med svag og halv død Røst, han *Axel* til sig kalder,
Hør *Axel!* lov mig her, min Død du hevne vil
Da Riget og min Brud dig begge hører til.
"Jeg svær ved *Waldborgs* Siæl, at du skal hævnnet blive,
"Om hver en Draabe Blod jeg skal til Offer give;
Derpaa han render ind, hvor Fienden tykkest stod,
De vige for hans Arm, de falde for hans Fod.
Han føler ingen Saar; han seer ey Blodet rinder;
Han hævner Kongens Død; han Norge Seyer vinder;
Hans Skiold i Stykker gaaer; hans Brynie mister han,
Han værger sig endda mens Sværdet holde kan.
Hans meer end Helte Mod ham Kraft og Styrke giver,
Indtil hans gode Sværd i Hæftet brækket bliver;
Han Atten dybe Saar i Brystet eene har,
Foruden Haab om Liv De ham i Teltet bar.
Hans Tab udbreder Skræk og Jammer i hvert Hierte;
Han tænker kun paa mig i Dødens Angst og Smerte;
^[125] "Bring tusende god Nat fra mig til *Waldborg* hen,
"I Himlen, som vort Hiem, der samles vi igien.

O *Axel!* – elskte Ven! – her Taarene maae flyde –
Gud! Smerter ikke kan vor Levetraad afbryde!
Jeg ellers havde seet en Ende paa min Nød,
I samme Øyeblik jeg hørte *Axels* Død.
Saa snart jeg Buddet saae af Siæle Angst jeg blegnte,
Og uden Sands og Maal død ned til Jorden segnte;
Men Smerten vakte mig fordrev den søde Roe,
Der kun i Dødens Favn hos mig kan fæste Boe.
Jeg ingen Lindring nød i hvor jeg den end søgte,
Vor Dronnings Klagemaal min Græmmelse forøgte,

Det Tab, som hun begræd, en Aarsag var til mit,
At hævne *Haagens* Liv tilsadte *Axel* sit.
Til Kloster–Muren jeg kun Tilflugt kunde tage,
Og indelukke der min Græmmelse og Klage;
At vies jeg begiær; nød Lise i min Barm,
Da Mulden kastedes af Bispen paa min Arm.
^[126] Her intet hindre kan min Attraae til at græde,
I Bøn for *Axels* Siæl min smager eene Glæde.

Veninde! nu min Barm udøset er for dig,
Saa døm, om Jorden meer tilovers har for mig?
Mig Verden er forhadet; Naturen synes øde;
Hvad kan mit Øye see? Det *Axels* ey kan møde!
Til Graven eene er min Lyst og Attraae vendt,
Min *Axel* er ey meer, mit Liv med hans er endt.

Nøysomhed

af Johan Herman Wessel.

^[129] — — — multa petentibus
desunt multa, bene est cui Deus obtulit
parca, qvod satis est, manu.
Horat.

*

"Hvor! Damon, raaber Du, er Dydens Rettigheder,
"Naar eene Fødselen til Lykken Vey bereder,
"Naar Slumpelykke blot uddeler Løn og Straf,
"Og tit dens blinde Had Uskyldigheden traf?
"Hvad har vel jeg forbrudt, som maae i Kummer leve,
"At jeg ey blev bestemt, som hine andre bleve,
"Til Herlighed og Magt, og fød til Croesers Guld?
"Mon disse Skiæbnen har ved Dyder giort sig huld?
^[130] "Og kan man før man blev, vel ogsaa Dyder øve?
"Hvad kunde, før jeg blev, mig vel dens Gunst berøve?
"Da jeg endnu ey var, hvad mon jeg da begik,
"Hvorfor til Straf jeg Nød, Foragt og Trældom fik?

Den Straf kun indbildt er, hvis Vægt du lider under,
Du lige Lykke fik med dem, som du misunder,
Thi samme Maal tilfaldt hver Stand af Vee og Vel,
Og Herren uden Grund misundes af hans Træl.

Men vi forringe let de Plager, os ey trykke,
Og altid dobbelt stor anseer en fremmed Lykke;
Man priser lykkelig hver Stand foruden sin:
Din blev dit Ønskes Maal, hvis den var ikke din.
Men nu dens Fortrin faaer endogsaa Navn af Plage,
Og Grunden til dit Vel var Grunden til din Klage;
Arbeyde Trældom blev, og Nok blev nævnet Nød,
Skjønt al Velsignelse fra disse Kilder flød.

[131] Du drager dybe Suk, for dine Kaar forbinde
Til daglig Flittighed, for dagligt Brød at vinde;
Kiend din Vildfarelse, kiend din Lysalighed:
Arbeydsom, maadelig, du ey af Plager veed,
Som Overflødighed og Ørkesløshed døye;
Ja! Livets største Held var Lønningen for din Møye:
Den muntrede din Siæl, den luttrede dit Blod,
Ved den du hviled' trygt, og glad igen opstod,
Den ene krydede de tarvelige Retter,
Hvorved du dagligen med lige Lyst dig metter —
Kan Uheld vel bestaae med saa at lide Nød,
Og valgte du dig før? om man dig Valget bød,
At sidde væmmelig ved mange kræsne Retter,
Og tvinge ned en Gift, som dræber, naar den metter,
Og allermest er Gift og allervissest Død,
Fordi den bragtes dig i døsigt Ladheds Skiød,
Hvor sundest Føde mindst kan trættet Gane smage,
Hvor slappe Følelser tit smagte Vellyst vrage,
[132] Og misbrugt Overflod, til alle Lyster vant,
Sin Vemmelse tilsidst i Smerter endet fandt,
Hvor Døden selv var Trøst, hvis brudte Pligters Torden
Ey dig bebreydede, du brød Naturens Orden,
Og havde selv dit Liv saa snevre Grændser sat

"Men, svarer Damon mig, min Frihed overladt,
"Jeg ikke rasende det værste skulde vælge,
"Ey for utemmet Lyst min Roe og Helbred sælge;
"Ney maadelig, som nu, jeg midt i Overflod
"I rolig Nøysomhed med Nok mig nøye lod.

Min Damon, sielden kun vi egen Svaghed mærke,
Og til vi have tabt, vi troe os gierne stærke,
Den derfor tryggest er, som sattes i en Stand,
Hvor i han ey til Strid saa let udæskes kand;
Men sæt, du er den Helt, den sieldne dødelige,
Som altid seyerrig kan Fristelser bekrige,
[133] Sæt, at i Lykkens Favn, du Lyster overvandt,
Som tit med Slavebaand selv Dydens Kiemper bandt;
Hvad nye Fortrin blev da Frugten af din Seyer?

Hvad eyede du da, som nu du ikke eyer?
Om det er ikke dit, som du ey nyde tør,
Vandt du kun netop Nok, og hvad du havde før.

"Men Æren – Blant en Sværm at vide sig den beste,
"Og tegnet stor, paa sig saa manges Øyne fæste,
"At finde lydige, saa snart en Mine bød,
"Det dog et Fortrin er, den ringe Stand ey nød.

Misund, o Damon! ey, men heller ynck den Stolte,
Som Dyden dristigen for Ærens Skygger solgte;
Hans Lykke, som saa stor i Haabet viiste sig,
Ved Nydelsen forsvandt, den lette Taage liig.
Forført ved Glædens Glimt, som lyser i hans Mine,
Du ønsker dig hans Kaar, og kiædes tør ved dine,
^[134]Men viid, hver Muskel blot ved Kunst afrettet er,
Og troløst Vidnesbyrd om Hiertets Tilstand bær.
Han skulde i sin Pragt sig høyst elendig troe,
Om ey Misundelse forstyrrede din Roe,
Hans Vel (om indbildt Vel kan kaldes saa) sig grunder
Paa denne Kundskab blot, at Ringhed ham misunder;
Men paa den ægte Dyd (thi den er lige frie
Fra Misfornøyles og Hofmods Tyrannie)
Kan Lykkens blinde Gunst ey dybe Indtryk giøre
Den som ved Dyd er stor, gjør Høyhed ikke større!
Det sande Vee og Vel er Frugt af Dyd og Last,
Og denne Sandhed staaer til Himlens Ære fast:
At lige skyldige og lige Plager trykke,
Og Ligemænd i Dyd er Ligemænd i Lykke.

Noter:

[n1.](#) føler] *rettet fra*: foler

[n2.](#) *Forfatternote*: Tiurens Hun.

[n3.](#) *Forfatternote*: Skrellinger kaldtes Grønlands gamle Indbyggere.

[n4.](#) Haand] *rettet fra*: Kaand

[k1.](#) Peter Harboe Frimann (1752–1839)

[k2.](#) Peter Harboe Frimann (1752–1839)

[k3.](#) *Forfatternote*: Sønnen var gift med Pasithea, den yngste af Gratiernerne.

[k4.](#) Peter Harboe Frimann (1752–1839)